

LIETUVOS VYRIAUSIOJO
ADMINISTRACINIO TEISMO

2020 METŲ VEIKLOS APŽVALGA

TURINYS

- 3 Įžangos žodis
- 4 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjai
- 7 Norminių administracinių aktų teisėtumo tyrimas
- 8 Rinkimai
- 10 Socialinė apsauga ir sveikatos apsauga
- 14 Užsieniečių teisinė padėtis
- 17 Pilietybė
- 17 Aplinkos apsauga
- 18 Žemės teisiniai santykiai
- 19 Statybos
- 20 Mokesčiai
- 22 Finansų rinkų priežiūra
- 23 Konkurencija
- 24 Tabako ir alkoholio kontrolė
- 26 Nacionalinių, Europos Sąjungos ir užsienio institucijų finansinė parama
- 27 Asmens duomenų teisinė apsauga
- 28 Visuomenės informavimas
- 29 Valstybės tarnyba
- 32 Vietos savivalda
- 33 Žalos atlyginimas
- 34 Kitos bylos
- 37 Administracinių bylų teisena
- 38 Kreipimaisi į ESTT 2020 metais
- 40 Ar pasaulinė pandemija pakeitė Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo darbą?
- 44 2020 metų įvykiai ir renginiai
- 46 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020 metų veiklos statistika
- 48 Kiti 2020 metų skaičiai

IŽANGOS ŽODIS

Gintaras Kryževičius

Lietuvos vyriausiojo
administracinio teismo
pirmininkas

Gerbiamieji,

2020-ieji visiems teisėjams ir visai teismų sistemai buvo išskirtiniai. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas – ne išimtis. Dėl su pandemija susijusių ribojimų teko keisti teismo darbo formas, profesinio bendravimo įgūdžius ir įpročius.

Manau, kad iššūkius įveikėme tikrai sėkmingai. Pamatėme elektroninės bylos, elektroninio parašo, konferencinių platformų, nuotolinio posėdžio organizavimo galimybių naudą ir regime šių darbo formų ateities perspektyvas. Tikiu, kad įgyta geroji praktika skatins procedūrinio teisingumo naujoves ir teisėkūros lygmenyje. Džiugu, kad be vargo pavyko prisitaikyti prie pasikeitusios realybės. Galime nuoširdžiai girti vieni kitus už tai, kad išlaikėme išbandymą gyvendami technologijų kūryje ir sėkmingai vykdėme savo pagrindinę ir vienintelę funkciją – sprendėme ginčus. Mums tikrai neblogai pavyko!

2020-aisiais metais Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme buvo išnagrinėta daug įdomių bylų. Su pagrindinėmis jų ir kita teismo veikla kviečiu susipažinti šioje apžvalgoje.

LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO TEISĖJAI

Ir jų mintys apie 2020-ųjų metų teismo veiklą bei teisėjo darbą

Laimutis Alechnavičius

„Žmogaus teisių užtikrinimas ir teisės viršenybės principo įgyvendinimas tapo dar aktualesni kasdieniniame darbe, susidūrus su visuotine pandemija.“

Audrius Bakaveckas

„Susidūreime ir su naujais iššūkiais. Prasidėjusi globalaus masto epidemija ir karantino paskelbimas sąlygojo darbo organizavimo pokyčius – pereita prie bylų nagrinėjimo nuotoliniu būdu. Kaip rodo praktika, tai pakankamai efektyvi ir saugi teisingumo vykdymo forma.“

Arūnas Dirvonas

„Labai tikiuosi, kad 2020 metais tik išmokome įveikti sunkumus, susijusius su būtinybe dirbti nuotoliniu būdu / laikytis socialinio atstumo, tačiau nesuformavome naujų standartų ateičiai: betarpiškas bendravimas yra vertybė, kuri, tikiuosi, netapo reliktu.“

Artūras Drigotas

„2020-aisiais susitraukė ir taip neplatūs mūsų bendravimo laukai, o darbų amplitudė išsiplėtė. Iš teismo salių ir darbo kabinetų kėlėmės į elektroninę erdvę. Viliuosi, kad dėl nuotolinio darbo netapome nuotoliniais žmonėmis. Kolegialumas – kone esminė sąlyga siekiant tikslo. To mums visiems ir linkėčiau.“

Ramūnas Gadliauskas

2020-ieji įsiminė dviem aspektais – neišnagrinėtų bylų skaičius ženkliai mažėjo, taigi po metų kitų vėl galėsime daugiau dėmesio skirti ne išnagrinėtų ginčų kiekiui, bet jų išsprendimo kokybei. Antra, kaip ir visai Lietuvai, įsiminė Covid-19 ir su pandemija susiję iššūkiai.

Stasys Gagys

„Kilnus žmogus yra nešališkas šio pasaulio dalykams. Jo nuostata – teisingumas“ (Konfucijus). Būkite kilnūs.“

Romanas Klišauskas

„Teisingumas ir tiesa yra ne tapatūs dalykai. Teisingumo yra tiek, kiek savo tiesą įrodo kiekviena šalis.“

Rytis Krasauskas

„Ieškant tinkamo balanso tarp asmens teisėto lūkesčio į greitą procesą ir teismo galimybių, reikėtų nepamiršti, kad tik optimaliai greitas ir maksimaliai kokybiškas teisingumo vykdymas gali užtikrinti pasitikėjimą teismais ir teisingumu.“

Ričardas Piličiauskas

„2020 metai išiminė sudėtingų administracinių bylų gausa, bei šalių iškeltų teisinių klausimų sudėtingumu.“

Dainius Raižys

„2020-ieji inspiravo ir pažangius pokyčius procesinėje administracinių teismų veikloje. Teisės į teisingą bylos nagrinėjimą įgyvendinimas informacinėmis technologijomis – tai nauja teismo proceso modernėjimo kryptis.“

Veslava Ruskan

„Iki 2020-ųjų atrodė, kad elektroninė byla ir elektroninis parašas apsunkina teisėjo darbą. Žvelgiant į praėjusius metus ir šią dieną tampa aišku, kad elektroninė byla ir elektroninis parašas yra galimybė saugiai vykdyti teisėjo funkcijas pandemijos laikotarpiu.“

Arūnas Sutkevičius

„Kiekvienas socialinis konfliktas turi būti išspręstas laikantis teisės aktų reikalavimų ir vadovaujantis teisingumo bei protingumo kriterijais. Teismo sprendimas turi būti net tik teisėtas, bet ir teisingas.“

Vaida Urmonaitė-Maculevičienė

„Teisėjo pareigos man yra aukščiausia teisininko profesijos siekiamybė, kuriai būtini atsakomybė, sąžiningumas, skaidrumas, pagarbus elgesys su proceso dalyviais, priimto procesinio sprendimo kokybė. Todėl nagrinėjant bylas svarbiausia, kad būtų išklaudytos abi ginčo šalys.“

Milda Vainienė

„Teisingumas ir žmogaus orumas yra neatsiejamos vertybės, todėl jurisprudencija – ne mechaniškas taisyklių rinkinio citavimas, o gilus ir platus žmogaus problemų matymas ir jų sprendimas.“

Dalia Višinskienė

„Nuostabu, kad esant sudėtingoms aplinkybėms, reikalaujančioms tarpusavio pasitikėjimo, atsakomybės ir pagarbos vienas kitam bei bylų proceso dalyviams, teismo darbuotojai sugebėjo užtikrinti saugų, kokybišką ir veiksmingą teismo darbą.“

Virginija Volskienė

„Praėjusieji metai pasižymėjo nestandartinių sprendimų paieškomis tiek nagrinėtose bylose, tiek visų mūsų gyvenimuose.“

Skirgailė Žalimienė

„Tikiu, kad LVAT, įgyvendindamas veiksmingą ir skaidrą teisingumą, prisideda prie piliečių pasitikėjimo savo valstybe, o aktyviai naudodamasis kreipimosi dėl prejudicinio sprendimo ESTT bei konsultacinės išvados EŽTT institutais sėkmingai siekia kuo platesnės bei atitinkančios europinius standartus asmenų gynybos.“

Konstitucija skelbia, kad teisingumą Lietuvos Respublikoje vykdo tik teismai. Šią svarbią teismams priskirtą funkciją Lietuvos vyriausiajame administraciniame teisme (toliau – ir Teismas) 2020-aisiais metais vykdė 19 aukščiausios kompetencijos teisėjų, besispecializuojančių įvairiose viešosios teisės normomis reguliuojamose visuomeninių santykių srityse. Ir nors apžvelgiamais, kaip ir paskutinio penkmečio, metais didžiausią dalį Teisme gaunamų ir išnagrinėtų bylų sudarė asmenų skundai dėl žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, priteisimo, 2020-ieji pateikė ir naujus iššūkius, vienas jų – rinkiminės bylos. Dėl šalyje vykusių Seimo rinkimų Teismą, kaip kompetentingą instituciją, pasiekė daugiau nei bet kada anksčiau rinkiminių skundų. Spręsdamas šio pobūdžio ginčą, 2020-aisiais metais Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas pirmą kartą Lietuvos teismų istorijoje pasinaudojo kreipimosi į

Europos Žmogaus Teisių Teismą dėl konsultacinės išvados galimybe. 2020-ieji metai taip pat buvo kupini įdomių bei sudėtingų bylų, kuriose pateikti teismų praktikos formavimui bei plėtojimui reikšmingi išaiškinimai, kaip antai teisės gauti informaciją apimties, asmens teisės pateikti dokumentus, kad būtų suteikta administracinė paslauga, asmens lygiateisiškumo principo, viešojo intereso apsaugos. Veiksmingas teisės kreiptis į teismą užtikrinimas tapo svarbus kriterijus, formuojant teismų praktiką dėl procesinių taisyklių įgyvendinimo Covid-19 pandemijos laikotarpiu. Kaip ir kiekvienais metais, 2020-aisiais Teismas nagrinėjo bylas, kylančias iš plataus visuomeninių santykių spektro – mokesčių, sveikatos bei socialinės apsaugos, užsieniečių teisinės padėties, konkurencijos, energetikos, asmens duomenų apsaugos ir kt. Šiame skyriuje apžvelgiamos pagrindinės teismų praktikos raidos tendencijos pagal suskirstytas sritis.

NORMINIŲ ADMINISTRACINIŲ AKTŲ TEISĖTUMO TYRIMAS

Svarbi Teismui patikėta užduotis yra norminių administracinių aktų teisėtumo patikra pagal abstrakčius pareiškimus arba individualias bylas nagrinėjančių teismų prašymus. 2020 m. gauti 27 prašymai išnagrinėti norminių administracinių aktų atitikties Konstitucijai, įstatymams ar Vyriausybės norminiams aktams klausimus – beveik 2,5 karto daugiau nei 2019-aisiais metais.

Administracinėje byloje Nr. eI-3-968/2020 spęsta dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro, Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro *teisės nustatyti biodegalų kiekį dyzeline įgyvendinimo*. Pareiškėjo teigimu, ministrų 2010 m. gruodžio 22 d. įsakymu Nr. 1-348/D1-1014/3-742 patvirtintų Lietuvos Respublikoje vartojamų naftos produktų, biodegalų ir skystojo kuro privalomųjų kokybės rodiklių nuostatos sukūrė su Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 39 straipsnio 1 dalies reguliavimu nesuderinamą situaciją, kai į Lietuvos Respublikos rinką tiekiamas dyzelinas žiemos laikotarpiu gali būti apskritai be biodegalų, o lapkričio 10–30 ir kovo 1–balandžio 10 dienomis į Lietuvos Respublikos rinką tiekiamas dyzelinas gali turėti mažesnę procentinę biodegalų išraišką negu privalomoji (7 proc.). Teismas nurodė, kad Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 39 straipsnio 1 dalies norma yra skirta nustatyti privalomą minimalų biodegalų kiekį dyzeline, šis reikalavimas yra konstituciškai pagrįstas, įgyvendina Europos Sąjungos teisėje, Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme įtvirtintus tikslus ir yra privalomas valstybės institucijoms, kurios įgyvendina įstatymus. Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 39 straipsnio 1 dalies nuostata yra imperatyvi ir nenumato galimybės netaikyti minimalaus biodegalų dalies dyzeline reikalavimo atskirais metų laikotarpiais. Įstatymai nesuteikia įgaliojimų atsakingoms ministerijoms Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 39 straipsnio 1 dalies nuostatos, pagal kurią degalų pardavimo vietose turi būti prekiaujama dyzelinu, kuriame yra ne mažiau kaip 7 procentai biodegalų, detalizuoti poįstatyminiu teisės aktu, įtvirtinant galimybę netaikyti paminėto įstatyme nustatyto reikalavimo šaltuoju metų laikotarpiu. Pripažinta, kad tirtos Kokybės rodiklių nuostatos nėra logiškai suderintos

ir konkuruoja su Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 39 straipsnio 1 dalimi. Atsižvelgus į tai, nuspręsta, kad Lietuvos Respublikos energetikos, Lietuvos Respublikos aplinkos ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministrai neturėjo diskrecijos sukurti tokią konkuruojančią normą, todėl pareiškėjo kvestionuotos nuostatos pripažintos prieštaraujančiomis Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo 39 straipsnio 1 daliai (išplėstinės teisėjų kolegijos 2020 m. kovo 4 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-3-968/2020).

Apžvelgiamais metais, vykdydamas norminių administracinių aktų teisminę kontrolę, Teismas taip pat pripažino norminių administracinių aktų prieštaravimą aukštesnės galios teisiniam reguliavimui, tirdamas Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos generalinio direktoriaus 2005 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. 1P-105 patvirtintų *Kelio kadastro duomenų bylos rengimo taisyklių* nuostatas, pagal kurias kelio juostos užimamo žemės sklypo ribos vietovėje neženklinamos ir žemės sklypo ribų paženklavimo–parodymo aktas nepildomas (išplėstinės teisėjų kolegijos 2020 m. spalio 21 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eI-18-415/2020).

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos dėl norminių administracinių aktų, kuriuos priėmė centriniai valstybinio administravimo subjektai, teisėtumo apžvalga glaudžiai susijusi su šio Teismo išnagrinėtomis bylomis dėl norminių administracinių aktų, kuriuos priėmė teritoriniai ar savivaldybių administravimo subjektai, teisėtumo.

Pagal savivaldybių veiklos priežiūrą vykdančių Vyriausybės atstovų, taip pat kitų teisę turinčių asmenų abstrakčius pareiškimus Teismui ne kartą teko tikrinti įvairių *savivaldybių tarybų veiklos reglamentų nuostatas*. Spęsta dėl seniūnaičių sueigos sprendimų vertinimo savivaldybės taryboje tvarkos (2020 m. rugsėjo 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1012-261/2020), laiko savivaldybės tarybos nariui tarybos posėdyje pasisakyti ir klausti ribojimo (2020 m. sausio 29 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-6-968/2020), seniūnaičių sueigų sprendimų vertinimo, seniūnaičių dalyvavimo savivaldybės

tarybos komitetų darbe, sprendimų priėmimo tvarkos (2020 m. gruodžio 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-3244-629/2020](#)). Paminėtina, kad pastarojoje nutartyje Teismas, be kita ko, akcentavo, kad tai, jog patvirtindama savo veiklos reglamentą savivaldybės taryba nustatė aukštesnę nei reikalaujamą teisės aktų rengimo standartą – savivaldybės tarybos sprendimų projektus (individualius administracinius aktus) rengti vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatyme (šis įstatymas netaikomas rengiant teisės taikymo aktus) nustatytais teisėkūros principais – savaiame nesuponuoja prieštaravimo minėtam įstatymui. Kvestionuoti ir savivaldybių tarybų sprendimai pavesti nustatyti bilietų kainas ir tarifus už keleivių vežimą vietiniais maršrutais (vietinio susisiekimo maršrutais) savivaldybės įmonei (2020 m. spalio 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-1054-492/2020](#)) ar sprendimai dėl norminiams administraciniams aktams priskirtų teritorijų planavimo dokumentų (jų sprendinių) (2020 m. liepos 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-3782-602/2020](#)).

Savivaldybės tarybos nustatomų *vietinių rinkliavų* klausimu paminėtina, kad 2020 m. rugsėjo 9 d. sprendimu administracinėje byloje Nr. [eA-2020-415/2020](#) prieštaraujančiomis įstatymui pripažintos savivaldybės norminio administracinio akto nuostatos, kuriomis buvo nustatyta asmenų, kurie nėra vietinės rinkliavos mokėtojai, pareiga teikti prašymus, kad jie nebūtų įrašyti (būtų išbraukti) iš šios rinkliavos mokėtojų registro.

Kalbant apie privalomuosius mokėjimus, atkreiptinas dėmesys ir į 2020 m. rugsėjo 9 d. nutartį administracinėje byloje Nr. [eA-957-415/2020](#), kuria *asmenų lygybės (lygiateisiškumo) principo* reikalavimų neatitinkančia pripažinta Vilniaus rajono savivaldybės tarybos sprendimo dalis, susiejanti žemės mokesčio lengvatą (atleidimą nuo šio mokesčio) su aplinkybe, kad savivaldybės teritorijoje esančios žemės savininkas yra ir šios savivaldybės gyventojas. Su nekilnojamojo turto mokesčiu buvo susijusi ir 2020 m. balandžio 29 d. nutartis administracinėje byloje

Nr. [eA-1351-575/2020](#), kuria patvirtinta pirmosios instancijos teismo išvada, kad kai kurios Vilniaus miesto savivaldybės tarybos sprendimu nustatyto 3 proc. šio mokesčio tarifo taikymo aprašo nuostatos, be kita ko, prieštaravo *teisėkūros aiškumo ir sistemiskumo principui*. Prieštaraujančiomis įstatymui pripažintos ir savivaldybės norminio administracinio akto nuostatos, kuriomis imperatyviai buvo nustatyta, kad įmokos už komunalinių atliekų surinkimą ir tvarkymą už sodus renkamos sudarant komunalinių atliekų surinkimo ir tvarkymo paslaugos sutartis su sodų bendrijomis (2020 m. spalio 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-3172-552/2020](#)).

Teismas ir toliau plėtojo administracinių teismų praktiką, susijusią su norminių bylų teisenos taisyklių aiškinimu bei taikymu. Pavyzdžiui, 2020 m. liepos 1 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. [eA-3782-602/2020](#) teisėjų kolegija pažymėjo, kad kai pareiškėjas į administracinę teisumą kreipiasi su abstrakčiu, t. y. su individualia byla nesusijusiu, pareiškimu ištirti norminio administracinio akto teisėtumą, *apibrėžiant norminės administracinės bylos ribas ir taikytiną teisę* nėra reikšminga aplinkybė, kad tas pats pareiškėjas individualioje byloje ginčija, taikant prašomas patikrinti norminio administracinio akto nuostatas, priimtus individualius administracinius aktus; taip pat nėra aktualios Administracinių bylų teisenos įstatyme nustatytos ir jurisprudencijoje formuojamos proceso taisyklės dėl norminio administracinio akto teisėtumo tyrimo ribų, kai šio akto tyrimas yra atliekamas individualioje byloje. 2020 m. sausio 22 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. [eA-1852-602/2020](#) ir 2020 m. lapkričio 11 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. [eA-49-629/2020](#) spęsta, kad panaikinus (pripažinus netekusiu galios) tikrinamą norminį administracinį aktą norminės bylos, inicijuotos pagal abstraktų, t. y. su individualia byla nesusijusį, pareiškimą, nagrinėjimo jau apeliacinėje instancijoje metu, paprastai pirmosios instancijos teismo sprendimas yra panaikinamas ir norminė byla nutraukiama.

RINKIMAI

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nagrinėja skundus dėl tokių Vyriausiosios rinkimų komisijos (toliau – ir VVRK) Seimo rinkimų metu priimtų

sprendimų, kurie yra priimti iki balsavimo pabaigos. Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymas nustato, kad Lietuvos vyriausiajam administraciniam

teismui pateiktas rinkiminis skundas privalo būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 48 valandas nuo jo padavimo.

2020 m. Teisme buvo gauta daugiau nei 100 rinkiminių skundų. Šio pobūdžio bylose reikšmingiausi Teismo išaiškinimai apžvelgiamais metais yra susiję su visuomenės intereso būti informuoti rinkimų procese apsauga. Administracinėje byloje Nr. R-7-438/2020 Teismas sprendė *dėl kandidato plakate pateikiamos informacijos apie teistumą nurodymo būdo*. Byloje pareiškėjas siekė, kad VRK, teikdama informaciją rinkėjams apie jį, kaip kandidatą į Seimo narius, pateiktų detalesnę informaciją apie jo atžvilgiu priimtą teismo nuosprendį. Atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje pabrėžiamą rinkėjų teisę gauti informaciją apie svarbius kandidato gyvenimo faktus, galinčius turėti reikšmės atstovaujant rinkėjų interesams ir tvarkant viešuosius reikalus, teisėjų kolegija padarė išvadą, kad šiuo atveju buvo pagrindas įpareigoti VRK rinkimų plakatuose prie pareiškėjo pavardės kartu su tekstu „Teismo nuosprendžiu yra pripažintas kaltu dėl nusikalstamos veikos“ pateikti nuorodą į VRK internetiniame puslapyje patalpintą pareiškėjo kandidato į Seimo narius anketą, kurioje detalizuojamos su pareiškėjo atžvilgiu priimtu nuosprendžiu susijusios aplinkybės (2020 m. rugsėjo 9 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. R-7-438/2020).

Dėl lygių galimybių principo laikymosi rinkimų agitacijos metu paminėtina administracinė byla Nr. eR-8-756/2020. Apžvelgiamoje byloje politinė partija kreipėsi į Teismą, prašydama sudaryti lygiateises politinės kampanijos dalyvių teises rinkimų agitacijos diskusijų laidose LRT televizijoje. Politinė partija nesutiko su LRT organizuotų debatų tvarka, pagal kurią diskusijų dalyviai buvo paskirstyti diskutuoti į grupes, sudarytas pagal kandidatų reitingus. Teisėjų kolegija nurodė, kad pagal Seimo rinkimų įstatymo 46 straipsnio 1 dalies nuostatas, Vyriausiajai rinkimų komisijai paskelbus kandidatus ir kandidatų sąrašus, kandidatai į Seimo narius rinkimų apygardose turi lygią teisę kalbėti rinkėjų ir kitokiuose susirinkimuose, pasitarimuose, posėdžiuose, valstybinėse visuomenės informavimo priemonėse ir skelbti savo rinkimų programą. Teisėjų kolegijos vertinimu, šios Seimo rinkimų įstatymo nuostatos turi būti paisoma, be kita ko, organizuojant debatus LRT (televizijoje) ir savo iniciatyva pagal Seimo rinkimų įstatymo 51 straipsnio 5 dalį. Lygybės principas yra vienas iš fundamentalių bendrųjų rinkimų teisės principų,

pripažintų tiek Konstitucijoje bei ją aiškinančioje oficialiojoje jurisprudencijoje, tiek svarbiausiuose tarptautiniuose dokumentuose. Todėl rinkimų teisės kontekste šio principo taikymo sritis negali būti siaurinama. Atsižvelgusi į rinkimų agitacijos tikslą ir teisių, kurias siekiama užtikrinti jos metu, pobūdį bei įvertinusi tai, kad diskusijos, rengiamos transliuotojo iniciatyva, papildė rinkimų agitaciją, teisėjų kolegija sprendė, jog lygių galimybių principo privaloma laikytis visos rinkimų agitacijos metu. Tais atvejais, kai dėl diskusijų, taip pat ir organizuojamų transliuotojų iniciatyva, sudarymo tvarkos kai kurie kandidatai patiria prastesnes sąlygas ar patenka į gerokai prastesnę padėtį, tokia diskusijų tvarka, nors ir suformuluota neutraliai, gali turėti poveikį sklandžiai rinkimų eigai ir rinkėjų laisvei susidaryti nuomonę. Remdamasi šiomis nuostatomis, teisėjų kolegija nusprendė, kad kandidatų sugrupavimas pagal apklausos duomenis (reitingus), neatitinka nurodytame teisiniame reguliavime ir konstitucinėje jurisprudencijoje įtvirtinto bei akcentuojamo lygiateisiškumo principo, todėl politinės partijos skundas tenkintas iš dalies ir VRK įpareigota iš naujo išnagrinėti teiktą prašymą (2020 m. rugsėjo 11 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eR-8-756/2020).

2020 m. vykusių Seimo rinkimų metu išskirtinė rinkiminė byla buvo inicijuota *dėl kandidatės neregistravimo, susijusio su neribotu laiko požiūriu draudimu kandidatuoti rinkimuose, jei asmuo iš užimamų pareigų yra pašalintas apkaltos tvarka*. Spręsdamas šį ginčą Teismas pirmą kartą Lietuvos teismų istorijoje pasinaudojo galimybe kreiptis į Europos Žmogaus Teisių Teismą su prašymu pateikti konsultacinę išvadą. Pareiškėja, kaip buvusi Seimo narė, pašalinta iš pareigų apkaltos proceso tvarka, priklauso asmenų, kuriuos tiesiogiai paveikė Konstitucinio Teismo 2012 rugsėjo 5 d. nutarime konstatuotas nacionalinės teisės ir Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – ir Konvencija) nuostatų nesuderinamumas, kategorijai. Pareiškėjos atveju šis teisinis netikrumas sustiprintas aplinkybės, jog nepaisant konkrečių teisėkūros iniciatyvų, nacionalinėje teisėje iki šiol nėra įtvirtintas joks terminas, ribojantis draudimo kandidatuoti Seimo rinkimuose įvykus apkaltai galiojimą. Šiomis aplinkybėmis Teismas prašo išaiškinti, ar Lietuva, neužtikrindama iš nacionalinės teisės ir Konvencijos nuostatų kylančių tarptautinių įsipareigojimų suderinamumo, dėl ko asmeniui, pašalintam iš Seimo nario pareigų apkaltos proceso tvarka, 6 metus užkertamas kelias įgyvendinti

„pasyviają“ rinkimų teisę, peržengia Konvencijos suteikiamą nuožiūros laisvę. Europos Žmogaus Teisių Teismo klausama, ar tokio pobūdžio situaciją gali pateisinti susiklosčiusios padėties sudėtingumas, tiesiogiai susijęs su galimybės suderinti nacionalines konstitucinio lygmens nuostatas su tarptautiniais įsipareigojimais įstatymų leidėjui suteikimu. Teismas taip pat prašo atsakyti į klausimą, kokie Konvencijos reikalavimai ir kriterijai apibrėžia proporcingumo principo taikymo ribas, į kuriuos nacionalinis teismas turėtų atsižvelgti ir patikrinti, ar jie tenkinami susiklosčiusioje nagrinėjamoje situacijoje. Taip pat ar tokioje situacijoje vertinant bendrojo pobūdžio draudimo, kuriuo ribojamas naudojimas Konvencijoje numatytais teisėmis, proporcingumą, lemiamą reikšmę turi būti suteikta ne tik termino nustatymui, bet ir individualioms atvejo aplinkybėms, susijusioms su pareigų, iš kurių pašalintas asmuo, bei veikos, dėl kurios įvykdyta apkalta, pobūdžiu. Nagrinėjama administracinė byla sustabdyta iki bus gauta Europos Žmogaus Teisių Teismo konsultacinė išvada (2020 m. rugsėjo 17 d. nutartis sustabdytoje administracinėje byloje Nr. R-1-602/2021).

Su apžvelgta rinkimine byla glaudžiai susijusi didelė dalis kitų Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui pateiktų skundų, kurie nebuvo nagrinėti iš esmės, kadangi neatitiko įstatymuose įtvirtintų

skundams keliamų reikalavimų. Teisme gautas ne vienas skundas, kurį padavė asmenys, siekę tiesiogiai apskūsti VRK sprendimą dėl vienos iš politinių partijų keliamos kandidatės į Lietuvos Respublikos Seimo narius, dėl kurios įvykdyta apkalta, neregistavimo. Šiais atvejais Teismui ne kartą teko pasisakyti dėl teisinio subjektiškumo paduodant skundą pagal Seimo rinkimų įstatymo 21 straipsnį. Šiuo klausimu Teismas, veikdamas kaip galutinė instancija byloms pagal skundus dėl VRK sprendimų ar neveikimo ir sprendamas skundo priėmimo klausimą, nurodė, jog Seimo rinkimų įstatymo 21 straipsnyje, nustatančiame skundų dėl rinkimų komisijų sprendimų, priimtų iki balsavimo pabaigos, nagrinėjimo tvarką, yra numatyta, kokie asmenys turi teisę paduoti skundus dėl VRK priimto sprendimo – tai partija, iškėlusį kandidatą į Seimo narius, kandidatas į Seimo narius, atstovas rinkimams, rinkimų stebėtojas. Teisėjų kolegija pabrėžė, jog šis sąrašas baigtinis. Nenustatęs, kad skundus pateikę asmenys yra įgalioti atstovauti neregistruojamą kandidatę, ir nesant duomenų, kad šie asmenys patenka į Seimo rinkimų įstatymo 21 straipsnyje nurodytų subjektų grupę, Teismas minėtus skundus atsisakė priimti (žr., pvz., 2020 m. rugsėjo 11 d. nutartį administracinėje byloje Nr. R-12-492/2020).

SOCIALINĖ APSAUGA IR SVEIKATOS APSAUGA

Jau antrus metus iš eilės socialinės apsaugos srityje daugiausiai ginčų yra išnagrinėjama dėl socialinės paramos šeimoms, vaikams ir nepasiturintiems gyventojams: pavyzdžiui, dėl socialinės pašalpos paskyrimo (2020 m. birželio 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1093-756/2020) ar permokos priteisimo (2020 m. rugsėjo 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-4630-552/2020), taip pat išbraukimo iš asmenų ir šeimų, turinčių teisę į paramą būstui išsinuomoti, sąrašo (2020 m. vasario 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-173-525/2020, 2020 m. vasario 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-139-552/2020), kai kuriais atvejais konstatuojant, jog asmuo nepagrįstai buvo išbrauktas iš tokio sąrašo (2020 m. spalio 28 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-1170-968/2020). Šioje srityje nuosekliai buvo akcentuojami piniginės socialinės paramos principai, pagal kuriuos *piniginė*

socialinė parama teikiama siekiant sudaryti sąlygas gauti paramą tada, kada jos labiausiai reikia, didinti motyvaciją integruotis į darbo rinką ir išvengti skurdo spąstų bei racionaliai naudojant turimus išteklius (2020 m. gruodžio 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2576-1062/2020).

Teismas apgynė pažeistas asmens teises panaikindamas kompetentingos institucijos sprendimo dalį, kuria buvo atsisakyta su pareiškėja sudaryti terminuotą savivaldybės būsto nuomos sutartį ir nuspręsta ją *iškeldinti iš socialinio būsto*. Teismas pažymėjo, kad atsakovas, priimdamas sprendimą dėl pareiškėjos, turėjo įvertinti socialinio būsto poreikį savivaldybėje, nustatyti, ar pareiškėja neturi kito tinkamo būsto, ir motyvuotai nuspręsti, ar yra galimybė nuomoti pareiškėjos bei jos dukros užimamą būstą rinkos kainomis. Įvertinusi tai, kad pareiškėja su dukra jau

daugiau nei 10 metų gyvena savivaldybės gyvenamosiose patalpose ir kitokio nekilnojamojo turto neturi, teisėjų kolegija pripažino, jog pareiškėją su ginčo patalpomis sieja pakankami ir tęstiniai ryšiai, kad šias patalpas būtų galima laikyti jos būstu Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 8 straipsnio prasme ir kad būtų ginama jos teisė į ginčo patalpų neliečiamybę (2020 m. balandžio 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [A-189-552/2020](#)).

2020-aisiais metais išplėstinė teisėjų kolegija administracinėje byloje, kurioje buvo kreiptasi į Lietuvos Respublikos Konstitucinį Teismą, pasisakė *dėl paskirtų išmokų iš Vaikų išlaikymo fondo mokėjimo* nutraukimo, nustačius, kad vaiko nuolatinė gyvenamoji vieta yra ne Lietuva. Išaiškinta, jog pareiga nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje yra viena iš būtinų sąlygų, kad asmuo atitiktų pareiškėjui ir vaikui pagal Vaikų išlaikymo fondo įstatymo 2 straipsnio 3 ir 5 dalį keliamus reikalavimus ir galėtų įgyvendinti teisę kreiptis dėl Vaikų išlaikymo fondo išmokų įgijimo. Tačiau tam, kad asmuo, įgijęs teisę į Vaikų išlaikymo fondo išmokas, teisę gauti šias išmokas išlaikytų, pareiga nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje pagal ginčui aktualias Vaikų išlaikymo fondo įstatymo nuostatas nėra nustatyta (išplėstinės teisėjų kolegijos 2020 m. gegužės 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-3146-261/2020](#)). Teismas nagrinėjo ir kitus klausimus, susijusius su Vaikų išlaikymo išmokų įstatymo taikymu, tokius kaip senaties terminas susidariusiai skolai dėl vaikų išlaikymo išmokų nemokėjimo (2020 m. birželio 3 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [eA-1302-602/2020](#)), permokos grąžinimas Vaikų išlaikymo fondo administracijai, nustačius, jog vaikui buvo teikiamas išlaikymas (2020 m. gegužės 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-606-552/2020](#)).

Kaip ir kiekvienais metais, 2020 m. daug ginčų buvo spręsta dėl valstybinės socialinio draudimo *senatvės pensijos*, dažniausiai – stažo perskaičiavimo (2020 m. birželio 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-1002-502/2020](#), 2020 m. liepos 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-760-552/2020](#)); taip pat dėl *pareigūnų ir karių valstybinių pensijų* skyrimo (2020 m. balandžio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-943-756/2020](#), 2020 m. spalio 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-1284-502/2020](#)), kai kuriais atvejais konstatuojant, jog asmeniui nepagrįstai atsisakyta skirti pareigūnų ir karių valstybinę pensiją (2020 m. vasario 12 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [eA-145-552/2020](#), 2020 m. vasario 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-63-602/2020](#)).

Neretai klausimai socialinės apsaugos srityje buvo susiję su darbdavio pareiga įdarbinant užsienietį kreiptis dėl naujo leidimo laikinai gyventi užsieniečiui išdavimo (2020 m. spalio 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-2040-575/2020](#)); su institucijos, kompetentingos spręsti dėl materialinės paramos – pagalbos pinigais – skyrimo, nustatymu: dėl pagalbos pinigų mokėjimo, kurie yra socialinių paslaugų rūšis, turi spręsti tos savivaldybės administracija, kurios teritorijoje asmenys gyvena ir gauna socialines paslaugas (2020 m. rugpjūčio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-4397-502/2020](#)). Taip pat vis dar buvo nagrinėjamos bylos dėl valstybinės socialinio draudimo našlių permokos išieškojimo, kompetentingos valstybės institucijos teigimu, susidariusios dėl pareiškėjų kaltės. Šios bylos dažniausiai spręstos pareiškėjų naudai, nustačius, jog tokios pensijos paskyrimas ir mokėjimas buvo nulemtas ir valstybės valdžios institucijos veiklos ypatumų, o reikalavimo priteisti našlių pensijos permoką tenkinimas būtų nesuderinamas su gero administravimo principu (2020 m. kovo 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-1186-525/2020](#), 2020 m. gegužės 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-560-822/2020](#)).

Socialinės apsaugos sritis 2020 m. leido Teismui papildyti teismų praktiką net keletu svarbių išaiškinimų dėl *teisės gauti informaciją*. Nagrinėdamas ginčą dėl grėsmės vaikui lygio nustatymo pagrįstumo vertinimo ir šeimos gyvenimo apsaugos, Teismas pasisakė ir dėl galimybės susipažinti su inicijuotos procedūros dokumentais ribojimo. Teismas pažymėjo, kad vaiko gerovės principai yra esminė viešųjų paslaugų teikimo dėl grėsmės vaikui lygio nustatymo ir su tuo susijusio šių paslaugų teikimo administravimo, įtvirtinto Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo ketvirtajame skirsnyje, dalis. Priimant tokio pobūdžio sprendimus unikalūs šeimos santykių intymumas reikalauja, kad sprendimai dėl intervencijos į šeimos gyvenimą būtų priimami ypač atsargiai, o atsakingos institucijos jautriai reaguotų į vaiko ir jo šeimos poreikius. Laikantis vaiko intereso pirmumo principo, svarbu užtikrinti ir tai, kad kompetentingos institucijos primami sprendimai būtų proporcingi, t. y. išlaikytų teisingą pusiausvyrą tarp vaiko gerovės, tėvų teisėtų interesų ir viešųjų interesų. Teismas išaiškino, jog *teisė gauti informaciją, susijusią su inicijuota procedūra dėl viešosios paslaugos teikimo pagrįstumo, yra teisė į gerą administravimą ir veiksmingos teisinės, privireikus – teisminės, apsaugos esmė. Šios teisės ypač svarbios, nes yra kitų teisių, kurias teisės subjektai turi pagal viešąją*

teisę, apsaugos išsaugojimo garantas. Teisė į informaciją savo pobūdžiu yra fundamentali administracinės teisės dalis, savo svarba prilygstanti viešojo administravimo principų pobūdžiui. Teismas nustatė, jog kompetentingoms institucijoms kyla pareiga suderinti tiek teisę į informaciją, tiek su institucijų sprendimų priėmimo proceso apsauga susijusius interesus bei atlikti konkretų ir individualų dokumentų, dėl kurių pateiktas prašymas leisti susipažinti, turinio tyrimą (2020 m. kovo 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2399-756/2020).

Remdamasis panašiais principais, byloje dėl teisės gauti informaciją apie vaikus, kai teismo sprendimu apribota tėvo valdžia ir uždrausta matytis su vaikais, Teismas išaiškino, jog tėvų teisės ir pareigos, *inter alia* dorai auklėti ir prižiūrėti savo vaikus galioja net ir tuo laikotarpiu, kai tėvo valdžia jo vaikų atžvilgiu yra apribota, uždraudžiant jam matytis su vaikais (žinoma, šios teisės ir pareigos yra ribojamos). Teisėjų kolegijos vertinimu, tėvo interesas gauti informacijos apie savo vaikus tam, kad galėtų inicijuoti galimo vaikų teisių pažeidimo tyrimą Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 36 straipsnio prasme, gali būti kvalifikuojamas kaip teisėtas interesas. Tačiau Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, atsakydama teikti informaciją apie pareiškėjo vaikus vien tik teismo sprendimo, kuriuo pareiškėjo tėvo valdžia jo vaikų atžvilgiu apribota, uždraudžiant jam matytis su vaikais, pagrindu, neatliko tinkamo vertinimo ir nenustatė tinkamo balanso tarp, viena vertus, pareiškėjo teisėto intereso įsitikinti jo vaikų gerove ir tinkama priežiūra, įgyvendinat savo pareigą rūpintis vaikais (suprantamo kaip siekio gauti asmeninius duomenis, norint nustatyti, įvykdyti ar apginti savo teisinius reikalavimus), ir, kita vertus, teisės į privataus gyvenimo gerbimą apskritai bei konkrečiai teisės į asmens duomenų apsaugą bei vaikų saugumo interesų (2020 m. lapkričio 11 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-1547-822/2020).

Sveikatos apsaugos srityje išskirtina administracinė byla dėl moksleivio, besimokančio JAV, *pareigos savarankiškai draustis privalomuoju sveikatos draudimu.* Teismas išaiškino, jog įstatymų leidėjo valia tik Lietuvos Respublikos bendrojo lavinimo mokyklose besimokantys moksleiviai buvo laikomi apdraustaisiais asmenimis, kurie draudžiami valstybės lėšomis. Apdraustaisiais, kurie draudžiami valstybės lėšomis, laikomi mokiniai, kurie mokosi mokyklose, kurios Europos Sąjungos valstybės narės ar kitos Europos

ekonominės erdvės valstybės yra įsteigtos Lietuvos Respublikoje teisės aktų nustatyta tvarka. Tačiau pareiškėjas ginčo laikotarpiu nepateko tarp teisės aktuose numatytų valstybės lėšomis apdraustųjų asmenų (2020 m. birželio 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-51-525/2020).

Administracinės bylos, susijusios su sveikatos apsaugos sritimi, neretai inicijuojamos ir ūkio subjektų. Pasisakydamas *dėl reikalavimo turėti licenciją* užsiimant optometrijos veikla, Teismas akcentavo, jog teisinis reguliavimas dėl tokios veiklos reguliavimo turi būti aiškus. Pripažinus, kad asmenys iš teisinio reguliavimo negalėjo pagrįstai žinoti, ar optometrininko veiklai būtina licencija, kompetentingos institucijos įsakymas, kuriame konstatuota, jog ūkio subjektas pažeidė teisės aktų reikalavimus, panaikintas (2020 m. liepos 29 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-4385-1062/2020).

Sveikatos apsaugos srities administracinėje byloje Teismui teko spręsti ir su Europos Sąjungos teise susijusį ginčą. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2020 m. balandžio 8 d. nutartimi administracinėje byloje Nr. eA-3312-822/2020 nutarė kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą. Administracinėje byloje vertinama situacija, kai asmuo neįgijo formalaus farmacininko profesinės kvalifikacijos įrodymo, nes jai įgyti būtinus reikalavimus įvykdė ne vienoje, o keliuose ES valstybėse narėse. Teismo nuomone, negalėdama užsiimti vaistininko profesine veikla Lietuvos Respublikoje, pareiškėja suvaržymus patiria būtent dėl to, kad pasinaudojo laisvu asmenų judėjimu, ir vaistininko rengimas, kaip jis numatomas ES teisėje, vyko Jungtinėje Karalystėje ir Lietuvos Respublikoje. Šiomis aplinkybėmis teisėjų kolegija nutarė kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą klausimu, ar gali būti taikomos ES Direktyvos nuostatos, numatančios, jog asmuo neįgijo formalaus kvalifikacijos įrodymo, nes profesinei kvalifikacijai įgyti būtinus reikalavimus įvykdė ne vienoje, o keliuose ES valstybėse narėse. Taip pat keliamas klausimas, ar šių direktyvų nuostatos turi būti vertinamos kaip įpareigojančios kvalifikaciją pripažįstančią instituciją įvertinti visų asmens pateiktųjų dokumentų, galinčių įrodyti profesinę kvalifikaciją, turinį, jų atitiktį priimančiojoje valstybėje narėje keliamiems reikalavimams profesinei kvalifikacijai įgyti, ir, esant poreikiui, taikyti kompensacines priemones.

UŽSIENIEČIŲ TEISINĖ PADĖTIS

2020 metais Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nagrinėtose bylose dėl užsieniečių teisinės padėties dažniausiai buvo spęsti trečiųjų šalių piliečių ir jų šeimos narių teisės apsigyventi Lietuvoje klausimai. Bylose dėl trečiųjų šalių piliečių ir jų šeimos narių teisės apsigyventi Lietuvoje absoliučią daugumą sudarė skundai, susiję su šių užsieniečių teise laikinai gyventi Lietuvoje. Nedaug savo skaitlingumu atsiliko ir bylos, kuriose skūstasi dėl užsieniečių sulaikymo teisėtumo.

Dar metų pradžioje Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas priėmė kelis reikšmingus procesinius sprendimus bylose dėl *užsieniečių teisės į šeimos susijungimą* realizavimo Lietuvoje. Administracinėje byloje Nr. eA-1512-552/2020 Teismas priminė, kad tuo atveju, kai užsienietis siekia pakeisti leidimą laikinai gyventi, išduotą šeimos susijungimo atveju, laikinas jo sutuoktinio – Lietuvos Respublikos piliečio – išvykimas iš Lietuvos Respublikos nebūtinai turi būti vertinamas kaip paneigiantis tokio sutuoktinio gyvenimo Lietuvos Respublikoje sąlygą. Šiuo konkrečiu atveju buvo konstatuota, kad sutuoktinio – Lietuvos Respublikos piliečio – išvykimas nepaneigė Įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties 43 straipsnio 1 dalies 5 punkte įtvirtinto reikalavimo, ypač atsižvelgiant į tai, kad aplinkybė, jog sutuoktiniai visą laiką fiziškai negyvena kartu, savaime negali būti laikoma santuokos (santuokinių ryšių) nutrūkimu. Taip pat Teismas pabrėžė, kad jei šeimos susijungimo teisės įgyvendinimas būtų siejamas tik su nuolatiniu fiziniu šeimos buvimu (gyvenimu) kartu, tai pažeistų ES piliečio teisę laisvai judėti ir pasirinkti darbą kitose ES valstybėse narėse, nes tokiu reguliavimu asmuo būtų atgrasomas nuo išvykimo iš valstybės, kurios piliečiu yra ir kurioje įgyvendino teisę į šeimos susijungimą (2020 m. sausio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1512-552/2020).

Administracinėje byloje Nr. eA-2392-492/2020 buvo sprendžiamas pareigos vertinti užsieniečio santuoką, sudarytą su Lietuvos Respublikos piliete po ginčijamo Migracijos departamento sprendimo uždrausti užsieniečiui atvykti į Lietuvos Respubliką priėmimo, klausimas. Akcentuota šiame kontekste itin aktuali Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 20 straipsnį aiškinanti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo

praktika, pagal kurią nėra svarbu, jog priklausomumo santykis, kuriuo remiasi trečiosios šalies pilietis, grįsdamas prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje šeimos susijungimo tikslu, atsirado po to, kai dėl jo buvo priimtas sprendimas uždrausti atvykti į šalį. Pagal šią praktiką nėra svarbu ir tai, jog sprendimas uždrausti trečiosios šalies piliečiui atvykti į šalį yra galutinis tuo momentu, kai šis pateikia prašymą išduoti leidimą gyventi šalyje šeimos susijungimo tikslu (Europos Sąjungos Teisingumo Teismo 2018 m. gegužės 8 d. sprendime byloje, C-82/16, *K. A. ir kt.*, suformuluotos išvados). Remdamasis minėta Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktika, apžvelgiamoje byloje Teismas sprendė, kad Migracijos departamentas, priimdamas sprendimą, tinkamai neįvertino su pareiškėjo šeimine padėtimi susijusių aplinkybių (2020 m. sausio 15 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-2392-492/2020).

Unikali situacija susiklostė administracinėje byloje Nr. eA-3271-556/2020, kurioje buvo sprendžiamas klausimas *dėl ilgalaikio gyventojų leidimo išdavimo* pareiškėjai, kuri Lietuvoje teisėtai gyvena dar nuo 2004 metų leidimų laikinai gyventi pagrindu. Šioje byloje Teismas vertino, jog vien ta aplinkybė, kad pareiškėja 32 dienas neturėjo galiojančio leidimo laikinai gyventi (tuo laikotarpiu turėjo nacionalinę vizą (D), kuri buvo išduota dėl užsitęsusio pareiškėjos prašymo išduoti laikiną leidimą nagrinėjimo), nesudaro pagrindo spęsti, kad pareiškėja neatitinka Įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties 53 straipsnio 1 dalies 8 punkto reikalavimų nuolatiniam leidimui gyventi išduoti. Spręsdamas, ar pagrįstai kompetentinga valstybės institucija atsisakė priimti pareiškėjos teikiamus dokumentus ir prašymą išduoti leidimą nuolat gyventi, nes tarp pareiškėjai išduotų leidimų laikinai gyventi buvo susidariusi minėta keletos dienų pertrauka, Teismas akcentavo, kad viešojo administravimo subjektas gali reikalauti iš asmens pateikti tik tiek dokumentų, kiek yra reikalinga priimti administracinį sprendimą (šiuo atveju – spęsti dėl leidimo nuolat gyventi išdavimo). Be to, viešojo administravimo subjektas negali reikalauti iš asmens pateikti to, ko jis neturi. Kitaip aiškinant Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimo gyventi Europos Sąjungoje išdavimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro

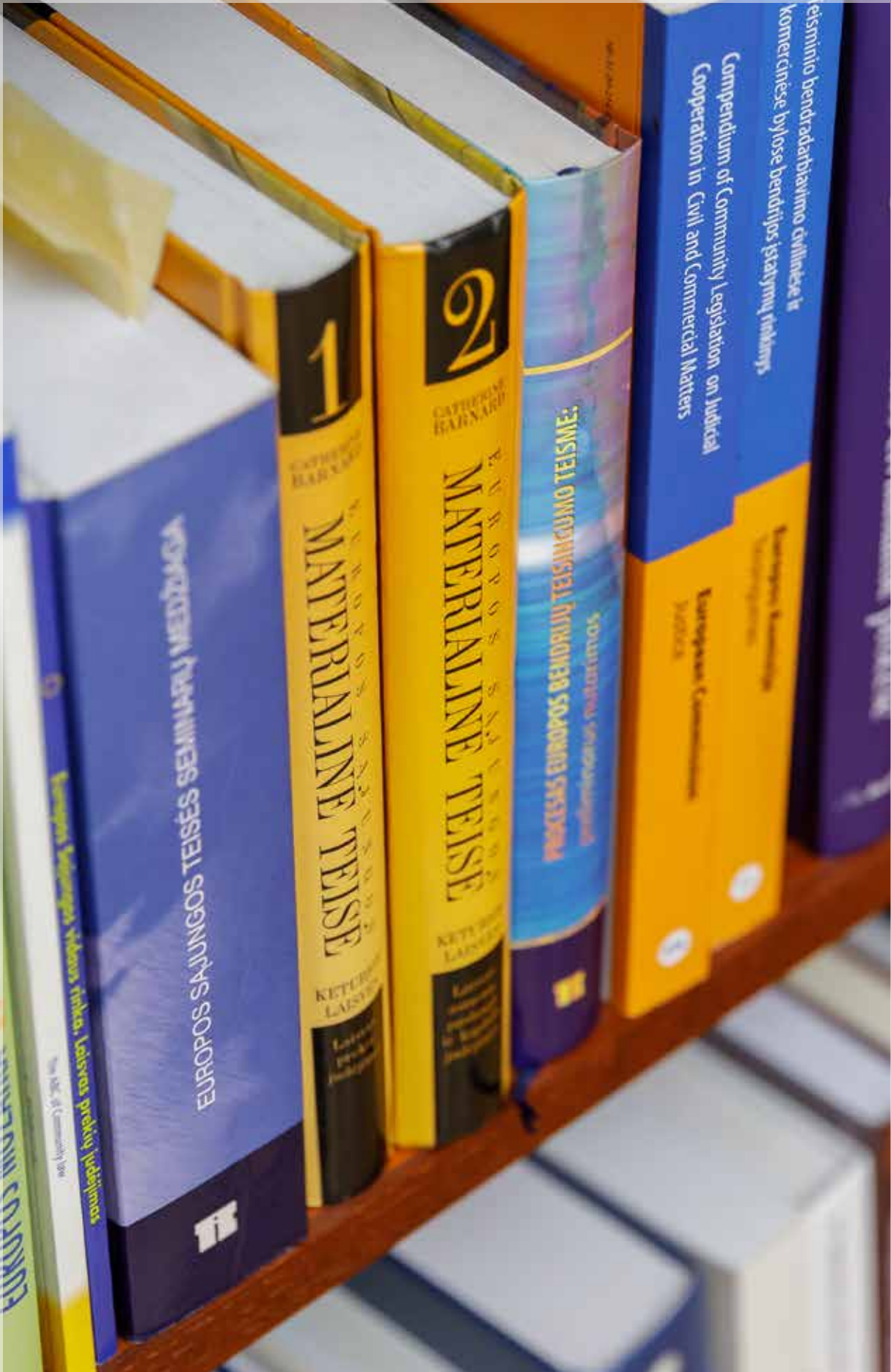
2005 m. gruodžio 21 d. įsakymu Nr. 1V-445, nuostatas dėl dokumentų pateikimo, susidarytų situacija, kai viešojo administravimo subjektas daugeliu atvejų galėtų spręsti dėl asmens pateikto prašymo dėl leidimo išdavimo esmės prašymo priėmimo stadijoje, kas laikytina ydinga praktika, apribojančia besikreipiančio asmens teises (2020 m. vasario 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-3271-556/2020](#)).

Užsieniečio sulaikymo klausimų srityje dėl išskirtinių aplinkybių paminėtina administracinė byla Nr. A-3772-629/2020, kurioje skundą dėl sulaikymo Užsieniečių registracijos centre termino pratęsimo pateikė užsienietis, grąžintas į Lietuvos Respubliką iš Vokietijos Federacinės Respublikos pagal Dublino III Reglamentą ir čia paprašęs prieglobsčio. Iš Vokietijos Migracijos skyriaus buvo gautas pranešimas apie tai, kad buvo planuota grąžinti visą užsieniečių šeimą kartu su mažamečiais vaikais, tačiau šeima paslėpė vieną iš savo vaikų, vaiko buvimo vietos pareigūnams neatskleidė, tokiu būdu sutrukė Vokietijos kompetentingoms institucijoms įvykdyti šeimos grąžinimą. Taigi šioje byloje Teismas konstatavo, kad informacija apie užsieniečio veiksmus iki sprendimo dėl prieglobsčio Lietuvoje suteikimo (atsisakymas nurodyti vaiko buvimo vietą) yra labai svarbi siekiant nustatyti tikruosius užsieniečio ketinimus. Aplinkybės, kad užsienietis prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimo metu nebendradarbiauja su kompetentingų institucijų valstybės tarnautojais ir darbuotojais, toliau sąmoningai klaidina pateikdamas tikrovės neatitinkančią informaciją dėl įvykio, susijusio su savo vaiko paslėpimu, siekdamas sutrukdyti šeimos perdavimui pagal Dublino III Reglamentą, leido priėti prie išvados, kad yra didelė tikimybė, jog, netaikant sulaikymo, pasinaudojęs laisvu asmenų judėjimu Šengeno erdvėje, užsienietis gali bandyti išvykti iš Lietuvos į kitas Europos Sąjungos valstybes, taip pažeisdamas tiek Lietuvos, tiek ir kitų valstybių įstatymus (2020 m. kovo 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-3772-629/2020](#)).

2020 metais Teismui taip pat teko spręsti įdomų *asmens be pilietybės perdavimo* valstybei, kuri nėra ratifikavusi 1954 m. Konvencijos dėl asmenų be pilietybės statuso, klausimą. Administracinėje byloje Nr. [eA-4030-442/2020](#) buvo sprendžiamas užsieniečio perdavimo Estijos Respublikai, kurioje jis anksčiau buvo 4 kartus kreipęsis dėl prieglobsčio suteikimo, klausimą. Teismas remdamasis Reglamento (ES) Nr. 604/2013 nuostatomis, reglamentuojančiomis

konkrečios Europos Sąjungos valstybės narės, atsakingos už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą, nuostatomis, pažymėjo, jog Europos Sąjungos valstybės narės turi teisę, bet ne pareigą nuspręsti nagrinėti prieglobsčio prašymą tuo atveju, jei Reglamente įtvirtintų kriterijų pagrindu nustatoma, kad už prieglobsčio prašymo nagrinėjimą yra atsakinga kita Europos Sąjungos valstybė narė. Vien asmens noras, jog jo prašymas būtų nagrinėjamas vienoje ar kitoje valstybėje narėje, nėra pagrindas taikyti diskrecinę išlygą. Nesant jokio pagrindo abejoti Estijos Respublikos kompetentingumu prieglobsčio teisės srityje, Teismo vertinimu, Migracijos departamentas, vadovaudamasis ginčui aktualiais teisės aktais, pagrįstai nusprendė perduoti pareiškėją Estijos Respublikai (2020 m. birželio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-4030-442/2020](#)).

Pandemijos akivaizdoje itin aktualaus tapusio nuotolinio darbo kontekste svarbus išaiškinimas pateiktas administracinėje byloje Nr. [eA-4567-502/2020](#), kurioje, be kita ko, buvo nagrinėjamas neteisingų duomenų pateikimo, kaip pagrindo atsisakyti išduoti leidimą gyventi, klausimas. Teismas vertino, jog Įstatymo dėl užsieniečių teisinės padėties 35 straipsnio 1 dalies 2 punkte įtvirtinta nuostata dėl neteisingų duomenų pateikimo, kaip pagrindo atsisakyti išduoti leidimą gyventi, turi būti aiškinama kaip reiškianti, jog šiuo atveju turi būti įmanoma objektyviai patikrinti, ar pareiškėjo pateikti duomenys atitinka tikrovę. Vien aplinkybė, kad užsieniečio vadovaujama bendrovė nevykdė veiklos registracijos adresu, savaime nereiškia, kad šie duomenys neatitinka tikrovės, jie tik parodo, kad nepavyko konkrečiai nustatyti tos bendrovės faktinės buvimo vietos. Kiek tai susiję su pareiškėjo pateiktos informacijos vertinimu dėl darbuotojų darbo funkcijų ir laiko apskaitos, toks vertinimas, pareiškėjui prašant leidimo, turėjo būti siejamas su pareiškėjo paaiškinimais dėl nuotolinio darbo galimybės ir suderinamumo su toje bendrovėje vykdoma veikla. Teisėjų kolegijos vertinimu, nėra pagrindo teigti, jog tam tikros informacijos vertinimas, nesusiejant su bendrovės vykdomų funkcijų atlikimu nuotoliniu būdu, gali būti traktuojamas kaip neteisingų duomenų pateikimas Įstatymo 35 straipsnio 1 dalies 2 punkto požiūriu (2020 m. rugsėjo 16 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [eA-4567-502/2020](#)).

PILIETYBĖ

Kaip ir ankstesniais metais, bylų dėl pilietybės (suteikimo, atkūrimo, netekimo) 2020 metais nebuvo daug – vos 7, tačiau bylose buvo pateikta reikšmingų išaiškinimų, pvz., išplėtota Teismo praktika, išaiškinant, kokiais atvejais ir kokia apimtimi asmuo gali ginčyti Pilietybės reikalų komisijos sprendimą.

Išplėstinės teisėjų kolegijos nagrinėjote byloje ginčas kilo dėl Pilietybės reikalų komisijos (toliau – Komisija) rašto, kuriuo pareiškėjas informuotas, jog atsisakyta tenkinti jo prašymą dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo. Įvertinusi Pilietybės įstatymo 31 straipsnio 3 ir 4 dalyse įtvirtintų teisės normų turinį, išplėstinė teisėjų kolegija konstatavo, jog Komisija nėra įgaliota priimti privalomo pobūdžio sprendimų, kurie sukeltų teises pasekmes asmenims. Komisijos išvada – rekomendacinė ir ji nėra privaloma galutinį sprendimą priimančiam Prezidentui. Tuo tarpu išimtinė teisė spręsti dėl Lietuvos Respublikos pilietybės suteikimo ar nesuteikimo priklauso būtent Lietuvos Respublikos Prezidentui. Taigi teises pasekmes asmeniui sukelia būtent Prezidento priimami sprendimai (dekretoi). Kadangi Komisijos rašto paskirtis – informacijos apie priimtą sprendimą ir jo priėmimo motyvus pateikimas, byla nagrinėjantis teismas gali įpareigoti Komisiją veikti tik tuo atveju, kai asmuo negavo

jokio atsakymo arba pateiktame atsakyme nėra išdėstyti atsisakymo suteikti pilietybę motyvai. Tuo tarpu administracinio teismo atliekama Komisijos rašto patikra, kai iš asmens skundo akivaizdu, jog suinteresuotas asmuo iš tiesų nesiekia gauti informacijos, susijusios su jo atžvilgiu priimtu neigiamu sprendimu, neduoda tokio rezultato, kurio siekia pareiškėjas, iš esmės reikšdamas pretenzijas dėl Prezidento diskrecijai priskirtų klausimų, ir faktiškai tik sugeneruoja papildomus formalius teisminius ginčus administraciniuose teismuose. Taigi, gavus motyvuotą atsakymą, galimybės skųsti tokį raštą administraciniam teismui nėra, kadangi išnagrinėjus byla, teismo sprendimas nesukeltų jokių teisiųjų pasekmių, todėl tokia byla neturi prasmės. Išplėstinė teisėjų kolegija, atsižvelgusi į tai, jog reikalavimo, susijusio būtent su Prezidento atsisakymo suteikti pilietybę panaikinimu, pareiškėjas nesuformulavo, konstatavo, jog neginčijant Prezidento atsisakymo, pats Komisijos raštas, kaip minėta, pareiškėjui teisiųjų pasekmių nesukelia, o teismas savo iniciatyva negali imtis tokio klausimo sprendimo. Dėl šių priežasčių pareiškėjo apeliacinis skundas atmestas, pirmosios instancijos teismo sprendimas panaikintas ir byla nutraukta (išplėstinės teisėjų kolegijos 2020 m. lapkričio 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-3040-502/2020](#)).

APLINKOS APSAUGA

Apžvelgiamais metais aplinkos apsaugos srityje dominavo *kultūros paveldo apsaugos klausimai*, susiję su teisinės apsaugos suteikimu įvairiems objektams: su Vilniaus senamiesčio – urbanistinės vietovės – vertingosiomis savybėmis (2020 m. gruodžio 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-2107-602/2020](#)); pareiškėjui priklausančio pastato, pripažinto kultūros paveldo objektu, registracijos Kultūros vertybių registre panaikinimu, norint pastatą rekonstruoti į parduotuvę (2020 m. rugpjūčio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-958-502/2020](#)); senovės gyvenvietės, į kurią patenka pareiškėjui nuosavybės teise priklausantis žemės ūkio paskirties žemės sklypas, įrašymo į Kultūros vertybių registrą kaip pavienio kultūros paveldo objekto panaikinimu

(2020 m. birželio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-624-525/2020](#)) ir kt.

Teismas taip pat išnagrinėjo didelio susidomėjimo visuomenėje sulaukusią bylą dėl Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos nutarimo, kuriuo pareiškėjui paskirta 1 200 Eur bauda už tai, kad Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vietoje buvo atlikti tvarkybos darbai (informacinių lentų su žuvusiųjų pavardėmis betoniniai postamentai nuplauti aukšto slėgio vandens srove), neturint tvarkybos darbų projekto ir leidimo tokiems darbams atlikti, teisėtumo ir pagrįstumo. Teisėjų kolegija išaiškino, jog iš ginčijamame nutarime nurodytų teisės aktų, reglamentuojančių tokio kultūros

paveldo tvarkybą, nuostatų nėra galima spręsti, kad ginčiui aktuali paviršių valymo technologija – plovimas aukšto slėgio valymo įranga – *expressis verbis* yra priskirtina *kultūros paveldo tvarkybos darbams*. Teisėjų kolegija nurodė, kad kultūros paveldo objektas – Antrojo pasaulinio karo Sovietų Sąjungos karių palaidojimo vieta – įrašytas į Kultūros vertybių registrą, tačiau betoninių postamentų, ant kurių yra informacinės lentos su žuvusiųjų pavardėmis, paviršiaus medžiagiškumas ar pan. nėra priskirta šio objekto vertingosioms savybėms. Atsakovas iš esmės niekaip nemotyavo, kokios šio kultūros paveldo objekto nustatytos vertingosios savybės objektyviai galėjo pakisti dėl pareiškėjo atliktų darbų, tyrimo metu nesi- aiškino, ar dėl naudotų priemonių objektyviai galėjo kilti grėsmė šio objekto nustatytoms vertingosioms savybėms. Konstatavus, jog ginčijamas nutarimas priimtas nesurinkus pakankamai duomenų, jis panaikintas (2020 m. vasario 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1192-624/2020).

Didelė dalis 2020 m. aplinkos apsaugos srityje išnagrinėtų ginčų buvo susijusi su *atliekų prevencija ir tvarkymu*: išplėstinė teisėjų kolegija pasisakė, jog transporto priemonės pripažinimo netinkama eksploatuoti kriterijai, pripažinti neteisėtais norminėje administracinėje byloje, individualioje administracinėje byloje netaikomi (išplėstinės teisėjų kolegijos 2020 m. liepos 15 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-641-525/2020); spręsti klausimai dėl mokesčio už aplinkos teršimą (2020 m. birželio 3 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-2888-624/2020); dėl privalomojo nurodymo sutvarkyti aikštelės dangą, kad ji atitiktų teisės aktų reikalavimus, panaikinimo ir tokio reikalavimo tenkinimo nu- stačius, kad iš pareiškėjo reikalaujama sutvarkyti teritoriją, kuri jam nepriklauso ir kuria jis neturi teisės

naudotis (2020 m. gegužės 6 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-747-556/2020) ir kt.

Teismas pateikė svarbių išaiškinimų *dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo*. Administracinėje byloje Nr. eA-2282-520/2020, nu- stačius, jog pareiškėjas planuoja išplėsti pavojingų ir nepavojingų atliekų supirkimo ir perdirbimo komplekso veiklą, išaiškinta, jog būtent jam tenka pareiga pagrįsti pajėgumus sutalpinti poveikio aplin- kai vertinimo ataskaitoje nurodytą atliekų kiekį, pa- teikti duomenis Aplinkos apsaugos agentūrai, kaip atsakingai institucijai, koordinuojančiai poveikio aplinkai vertinimo procesą, jog visi atliekų tvarkymo įrenginiai, atliekos ir po perdirbimo gaunami produk- tai tilps plane numatytoje teritorijoje dar iki spren- dimo dėl poveikio aplinkai vertinimo ataskaitos pri- ėmimo. Teisėjų kolegija, įvertinusi byloje nustatytas reikšmingas aplinkybes, padarė išvadą, kad vien tai, jog *kvapo sklaidos aplinkos ore* ir oro teršalų mode- liavimo duomenys nesiekė ribinės vertės, nesudaro pagrindo daryti išvadą, kad ginčijamas sprendimas, kuriuo nuspręsta, jog pareiškėjo planuojama ūkinė veikla yra neleistina, yra nepagrįstas ir neteisėtas, o planuojama ūkinė veikla aplinkosauginiu požiūriu nėra potencialus taršos šaltinis, kuris kelia grėsmę tiek aplinkai, tiek visuomenės sveikatai ir saugumui (2020 m. spalio 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2282-520/2020). Kitoje byloje Teismas spren- dė, jog vien tai, kad dėl ūkio subjekto kiaulių fermos vykdomos veiklos *leidžiamos kvapo koncentracijos nor- mos perviršis* buvo nustatytas ne skundą padavusio asmens, o kitų asmenų gyvenamojoje aplinkoje, ne- paneigia nustatyto atitinkamos higienos normos rei- kalavimo pažeidimo (2020 m. lapkričio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2013-525/2020).

ŽEMĖS TEISINIAI SANTYKIAI

Žemės teisinių santykių srityje Teismo gaunamų ir išnagrinėjamų bylų skaičius jau keletą metų išlieka panašus bei sudaro sąlyginai nedidelę dalį visų gau- namų ir per metus išnagrinėjamų bylų (apie 4 proc.). Nagrinėdamas šios kategorijos ginčus apžvelgiamais metais Teismas pasisakė teismų praktikai reikšmin- gais klausimais dėl valstybinės žemės sklypų forma- vimo, taip pat dėl visuomenės poreikiams paimamo žemės sklypo rinkos vertės nustatymo.

Iš šios kategorijos bylų išskirtina administracinė byla Nr. eA-3150-556/2020, kurioje pareiškėjas sie- kė, kad būtų suformuotas valstybinės žemės sklypas nuomai jam nuosavybės teise priklausantiems Trakų istorinio nacionalinio parko teritorijoje esantiems pastatams eksploatuoti pagal jų tiesioginę paskirtį – jachtklubo veiklai. Šioje byloje Teismas išaiškino, kad *teisė suformuoti valstybinės žemės sklypą jame esan- tiems statiniams ir (ar) įrenginiams eksploatuoti nėra*

absoliuti, ji turi būti įgyvendinama teisės aktų nustatyta tvarka, pagal kurią tokių sklypų formavimo ir pertvarkymo projektų sprendiniai, be kita ko, negali prieštarauti saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentams, o konkrečiai šios bylos atveju – Vyriausybės 1993 m. gruodžio 6 d. nutarimu Nr. 912 patvirtintai Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemai, pagal kurią pareiškėjui nuosavybės teise priklausantis pastatų kompleksas patenka į likviduotinių poilsio įstaigų sąrašą. Teismas nurodė, kad galiojant minėtiems Trakų istorinio nacionalinio parko planavimo schemos sprendiniams, iš kurių aiškiai matyti šio teisės akto leidėjo valia, jog ginčo teritorijoje esančio pareiškėjui priklausančio pastatų komplekso neturi likti, pareiškėjo turima nuosavybės teisė į ginčo pastatus jo pageidaujamu būdu (tolesnei jachtklubo veiklai) negali būti įgyvendinama, todėl nėra ir pagrindo šiam tikslui formuoti valstybinės žemės sklypą. Teismas pabrėžė, kad žemės sklypo formavimo procedūra nėra savitiksli procesas, bet priemonė konkrečiam tikslui pasiekti (išplėstinės teisėjų kolegijos 2020 m. vasario 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-3150-556/2020).

Kitoje administracinėje byloje Teismas sprendė ginčą dėl Nacionalinės žemės tarnybos teritorinio skyriaus atsisakymo rengti *žemės sklypo formavimo ir pertvarkymo projektą, kurio tikslas – įsiterpusio laisvos valstybinės žemės ploto sujungimas (parduodant ne aukciono būdu) su besiribojančiu privačios žemės sklypu*. Teismas atkreipė dėmesį, jog Vyriausybės 1999 m. birželio 2 d. nutarimo Nr. 692 „Dėl naujų kitos paskirties valstybinės žemės sklypų pardavimo ir nuomos“ 2.15 punkte naudojama konstrukcija „įsiterpę tarp privačių žemės sklypų [...] ir kelių (gatvių)“ reiškia, kad keliai, gatvės turi realiai egzistuoti, t. y. šie susisiekimo infrastruktūros objektai turi būti

pastatyti, įrengti ir realiai užimti atitinkamą žemės plotą bei turėti užimamos žemės ribas, į kurias atsižvelgiant ir galima būtų vertinti, ar konkrečioje teritorijoje yra žemės plotų, kurie galėtų būti įvardinti kaip įsiterpę žemės plotai tarp privačių žemės sklypų bei kelių (gatvių). Aptariama norma nenumato, jog įsiterpusiu žemės plotu galima būtų įvardinti kokį nors žemės plotą tarp privataus žemės sklypo bei teritorijų planavimo dokumente numatyto, tačiau realiai nesuformuoto ir neegzistuojančio žemės sklypo (2020 m. sausio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1491-525/2019).

Teisinių santykių, susijusių su *žemės paėmimu visuomenės poreikiams*, srityje paminėtina 2020 m. liepos 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-782-552/2020, kurioje Teismas pažymėjo, kad žymos Nekilnojamojo turto registre apie pradėtą žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūrą padarymas yra įvykis, kuriuo apibrėžiamos esminės paimamo visuomenės poreikiams žemės sklypo savybės, pagal kurias bus nustatoma paimamo žemės sklypo rinkos vertė, tačiau negalima daryti išvados, jog minėtas įvykis apibrėžia ir žemės sklypo rinkos vertės nustatymo datą. Žemės paėmimo visuomenės poreikiams procedūra yra tęstinio pobūdžio ir nuo šios procedūros pradėjimo iki žemės sklypo perėjimo iš asmens nuosavybės valstybės nuosavybėn gali praeiti žymus laiko tarpas, kuris gali daryti įtaką žemės sklypo rinkos vertės pokyčiams, tiek didėjimo, tiek mažėjimo linkme. Todėl *valstybės institucijos turi užtikrinti, kad paimamos visuomenės poreikiams žemės vertinimas kuo labiau atitiktų realių rinkos situaciją nuosavybės praradimo metu, o nuo vertinimo atlikimo iki nuosavybės praradimo praeitų kuo mažesnis laiko tarpas ir reikalingos procedūros būtų atliekamos kuo operatyviau*.

STATYBOS

Ginčai statybos bylų kategorijoje taip pat nepasižymi savo gausa, tačiau 2020 metais pastebimas daugiau nei trečdaliu, palyginti su praėjusiais metais, išaugęs Teisme gautų šios srities bylų skaičius. Apžvelgiamais metais Teismą pasiekusiose statybų kategorijos bylose buvo pateiktos reikšmingos teisės aiškinimo bei taikymo taisyklės ne tik statybą leidžiančių dokumentų išdavimo procedūros, bet ir viešojo intereso gynimo statybų srityje klausimais.

Iš jų verta paminėti administracinę bylą Nr. eA-3134-502/2020, kurioje Teismas išaiškino, kad Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos (toliau – VTPSI) kreipimasis į teismą su reikalavimu panaikinti deklaraciją apie statybos užbaigimą, kurios pagrindu yra ne tik atlikta naujai sukurto nekilnojamojo turto bei statytojo daiktinių teisių į jį registracija, bet ir sudaryti daiktinių teisių į šį turtą perleidimo tretiesiems asmenims,

daiktinių teisių bei nekilnojamojo daikto suvaržymo sandoriai, negali būti savitikslis, o turi būti skirtas viešojo intereso apsaugai. Tačiau šioje byloje VTPSI suformuluoti reikalavimai panaikinti deklaracijos apie statybos užbaigimą galiojimą bei jos pagrindu atliktą gyvenamojo namo teisinę registraciją, Teismo vertinimu, nebuvo tinkami ir pakankami viešajam interesui apginti, kadangi nesiejami su susidariusios situacijos išsprendimu iki galo, o juos patenkinus būtų sukelta dar didesnė sumaištis. Teismas pažymėjo, kad *bylinėjantis vien dėl deklaracijos apie statybos užbaigimą panaikinimo, nesiekiant šiuo aktu sukurtų visų materialinių teisinių padarinių pašalinimo, sukuriamas nestabilumas susiformavusiuose teisiniuose santykiuose, todėl viešasis interesas realiai nėra apginamas* (išplėstinės teisėjų kolegijos 2020 m. spalio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-3134-502/2020).

Kitas svarbus išaiškinimas pateiktas administracinėje byloje, kurioje buvo sprendžiama dėl *atsisakymo išduoti statybos leidimą, remiantis pakartotinai tikrinant statinio projektą nurodytomis naujomis pastabomis*. Teismas atkreipė dėmesį, kad pagal Aplinkos ministro 2010 m. rugsėjo 27 d. įsakymu Nr. D1-826 patvirtinto statybos techninio reglamento STR 1.07.01:2010 „Statybą leidžiantys dokumentai“ 14 punkto nuostatas, tikrinant projektą pagal antrą kartą pakartotinai pateiktą prašymą išduoti statybą leidžiantį dokumentą, projektą tikrinančio subjekto nepritarimas projektui laikomas nepagrįstu, jei tokio nepritarimo motyvu nurodomos naujos, po anksčiau nepritarimų nepateiktos pastabos. Teismas akcentavo, kad šių nuostatų paskirtis yra užtikrinti statybą leidžiančių dokumentų išdavimo procedūros

operatyvumą bei ekonomiškumą, tačiau jos neturi būti suprantamos, kaip sudarančios prielaidas išduoti statybą leidžiančius dokumentus pažeidžiant teisės aktų reikalavimus, nes tokiu būdu išduoti statybą leidžiantys dokumentai negalėtų būti realizuojami, turėtų būti panaikinami (2020 m. balandžio 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-137-492/2020).

Administracinėje byloje Nr. eA-556-602/2020 buvo kilęs ginčas dėl savivaldybės administracijos sprendimo nepritari pareiškėjo pateiktiems savitarnos automobilių plovyklos projektiniams pasiūlymams, be kita ko, argumentuojant tuo, jog projektiniuose pasiūlymuose plovyklos taršos zona iki 8 metrų atstumu patenka į gretimus trečiųjų suinteresuotų asmenų gyvenamosios paskirties žemės sklypus, o pareiškėjas nepateikė besiribojančių žemės sklypų savininkų ar valdytojų rašytinių sutikimų. Šioje byloje Teismas išaiškino, kad teisės aktuose nustatytais atvejais statytojo pagal Statybos įstatymo 37 straipsnį vykdomos *visuomenės informavimo procedūros negali pakeisti ir nekeičia konkrečių normų dėl nuosavybės teisės apsaugos bei nepaneigia ir negali paneigti statytojo pareigos gauti iš savininko sutikimą bet kokia forma įsiterpiant į kito asmens nuosavybę*. Nuosavybės neliečiamumo principas statybos procese įgyvendintas Statybos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 13 ir 15 punktuose. Šis principas yra užtikrinamas nustatant, kad tuo atveju, jeigu yra įsiterpiama į kito asmens nuosavybę, tai gali būti daroma tik savininko sutikimu, kurį statytojas privalo iš savininko gauti (2020 m. balandžio 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-556-602/2020).

MOKESČIAI

Mokestiniai teisiniai santykiai pasižymi plačiu ir neretai sudėtingu reglamentavimu, o šių santykių nuolatinė dinamika lemia ne tik dažnus teisinio reguliavimo pasikeitimus, bet ir suponuoja nuolatinį poreikį tarp šių santykių dalyvių kilusius ginčus nagrinėjantiems administraciniams teismams formuoti naujas ar tikslinti bei plėtoti ankstesnes teisės aiškinimo ir taikymo taisykles.

Ginčiuose dėl netiesioginių mokesčių Teismui toliau teko didžiausią dėmesį skirti įvairiems su *pridėtinės vertės mokesčiu (PVM)* susijusiems klausimams,

pradedant teise į PVM atskaitą šia teise siekiančio pasinaudoti apmokestinamojo asmens nesąžiningumo atveju (2020 m. lapkričio 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-2161-575/2020) ar nesant ryšio su PVM apmokestinama veikla (2020 m. rugpjūčio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-940-602/2020), ir baigiant apmokestinamojo asmens pareiga Lietuvoje mokėti PVM už Sąjungos viduje įsigytas prekes, kai šių prekių gabenimas pasibaigė kitoje valstybėje narėje (2020 m. balandžio 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-536-968/2020). Teko spręsti ir klausimus dėl

apmokestinamojo asmens statuso, pavyzdžiui, 2020 m. gruodžio 16 d. nutartimi administracinėje byloje Nr. [eA-1508-602/2020](#), vadovaujantis Europos Sąjungos Teisingumo Teismo pateiktu išaiškinimu, konstatuota, kad net ir esant sudarytai jungtinės veiklos (partnerystės) sutarčiai, apmokestinamuoju asmeniu, atsakingu už PVM sumokėjimą už vykdant šią veiklą atliktus tiekimus, yra tik tas veiklos partneris, kuris, vertinant ir santykių su pirkėjais perspektyvas, tiekimo sandoriuose veikė tik savo vardu, savo naujai ir savo atsakomybe.

Mokestiniuose ginčiuose, susijusiuose su *akcizu*, Teismas, be kita ko, atsižvelgdamas į Sąjungos teisminių institucijų jurisprudenciją, toliau plėtojo praktiką dėl šio mokesčio objekto, pavyzdžiui, 2020 m. gruodžio 16 d. nutartimi administracinėje byloje Nr. [eA-1502-662/2020](#) konstatavęs, kad vandens pypkių tabaką sudarantis mišinys, kurio didžiąją dalį sudaro cukrus, yra rūkomasis tabakas ir yra apmokestinamas visas, nepriklausomai nuo to, kokią dalį šio mišinio sudaro tabakas ir kokią kitos kartu su tabaku surūkyti skirtos sudedamosios dalys.

Nemažą dėmesį šiais metais Teismui teko skirti su *muitynės veikla* susijusiems ginčams. Net trijose šios kategorijos bylose kreiptasi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinius sprendimus klausimais dėl neteisėtai į Sąjungos muitų teritoriją įvežtų ir vėliau konfiskuotų prekių apmokestinimo (2020 m. rugsėjo 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-830-442/2020](#)), taip pat dėl importuotų prekių muitynės vertės nustatymo (2020 m. sausio 29 d. nutartimi administracinėje byloje Nr. [eA-1-442/2020](#), 2020 m. lapkričio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-2638-968/2020](#)). Klausimu dėl šios vertės nustatymo paminėtinas ir 2020 m. birželio 17 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [A-2379-968/2020](#), kuriame akcentuota, kad muityne verte negali būti laikoma sandorio vertė, kai importo deklaracijos teikimo dieną nėra ir negali būti žinoma galutinė tiekėjui mokėtina kaina už šias prekes.

Administracinėse bylose buvo sprendžiama ir dėl mokestinių pasekmių tuo atveju, kai kito asmens vardu deklaraciją pateikęs asmuo viršijo jam pirmojo asmens suteiktus įgaliojimus. Teismas šiuo klausimu yra konstatavęs, kad neturėdamas atitinkamų įgaliojimų asmuo laikomas veikiančiu savo vardu ir dėl savo interesų (2020 m. balandžio 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [eA-3212-442/2020](#)).

Jau tapo įprasta, kad, kaip ir ankstesniais, taip ir apžvelgiamais metais didelę dalį mokestinių ginčų tiesioginių mokesčių klausimais sudarė ginčai dėl *gyventojų pajamų mokesčio (GPM)*, pavyzdžiui, sprendžiant dėl gyventojų mokestinių prievolių nustačius, kad jo (šeimos) pajamos viršijo atitinkamu mokestiniu laikotarpiu turėtas lėšas ir gautas teisėtas pajamas (2020 m. gruodžio 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-1870-442/2020](#)). Teismui teko pasisakyti ir dėl pajamų pripažinimo, konkrečiai aiškinant aptariamo mokesčio įstatymo nuostatą, kad *pajamų gavimo momentu laikomas momentas, kai pajamos bet kokia forma faktiškai gaunamos*. Kaip pažymėjo išplėstinė teisėjų kolegija 2020 m. vasario 18 d. sprendime administracinėje byloje Nr. [A-1798-968/2020](#), minėtas pajamų pripažinimo momentas atitinka (yra tapatus) pinigų (naudos pinigais) ar kitos naudos, kuri pripažįstama pajamomis natūra, gavimo faktą. Todėl gyventojų faktiškai gautomis pajamomis iš turto pardavimo pripažįstama ir ta už šį turtą pirkėjo mokėtinos sumos dalis, kuri buvo įskaityta padengti gyventojų skolą šiam pirkėjui. Tačiau (dar) realiai negavus už parduotą turtą (jokia forma) atlygio, nėra pagrindo pirkimo–pardavimo sutartyje sulgytos kainos (faktiškai negautos jos dalies) pripažinti gyventojų pajamomis minėtų nuostatų taikymo tikslais, net jei šio turto pirkėjo už įsigytą turtą susidariusi skola (jos dalis) gyventojui vėliau buvo pakeista paskola.

Sprendama *dėl nuolatinio Lietuvos gyventojų Europos Sąjungos valstybėje narėje gautų ir toje valstybėje narėje pajamų ar jam tapačiu mokesčiu apmokestintų pajamų (ne)apmokestinimo Lietuvoje*, išplėstinė teisėjų kolegija 2020 m. birželio 10 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. [eA-3149-438/2020](#) akcentavo, kad nacionalinėje mokesčių teisėje nustatytas atleidimas nuo tokių pajamų apmokestinimo GPM siejamas su privaloma sąlyga, kad valstybėje narėje atitinkamas mokestis ne tik yra sumokėtas, bet ir nuolatinio Lietuvos gyventojų pajamos yra apmokestinamos (yra pajamų mokesčio ar jam tapataus mokesčio objektas) užsienio valstybėje pagal joje atitinkamu laikotarpiu galiojančias (mokesčių) teisės aktų nuostatas.

Dėl mokestinių santykių, kuriuose dalyvauja vietos savivaldos institucijos, paminėtinas 2020 m. lapkričio 11 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [A-2196-415/2020](#). Teismas konstatavo, jog savivaldybės administracijos direktorius nėra kompetentingas sudaryti ir tvirtinti apleisto ar neprižiūrimo nekilnojamojo turto sąrašą *apmokestinimo nekilnojamojo turto mokesčiu* tikslais.

Šioje srityje plėtota ir praktika, susijusi su *vietine rinkliava už komunalinių atliekų surinkimą* iš atliekų turėtojų ir jų tvarkymą atvejais, kai šią savivaldybės teritorijoje nustatytą rinkliavą sudaro pastovioji ir kintamoji dalys, be kita ko, akcentuojant, kad pastovioji dalis, kaip viena iš priemonių išlaikyti komunalinių atliekų tvarkymo ir šalinimo paslaugų sistemą, nėra susijusi su faktiniu atliekų susidarymu (išplėstinės teisėjų kolegijos 2020 m. gruodžio 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-1070-602/2020](#)). Taip pat su vietine rinkliava susijusiame ginče teismas nepagrįstu pripažino Kauno miesto savivaldybės atsakymą grąžinti įsigyjant išankstinio apmokėjimo kortelę avansu sumokėtą *vietinę rinkliavą už automobilių stovėjimą*, kai vėliau panaikinta galimybė atsiskaityti minėta kortele už paslaugas, su kuria siejama ši rinkliava (2020 m. spalio 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-2362-520/2020](#)).

Teismas toliau plėtojo ir savo jurisprudenciją aiškinant ir taikant *mokesčių administravimą* ir kitus mokesčių administratoriaus veiklos aspektus reglamentuojančias teisės aktų nuostatas, pavyzdžiui, akcentuojant, kad ne tik vienkartinį gyventojų 2013 m. gruodžio 31 d. turėto turto deklaracijų, bet ir metinių gyventojų (šeimos) turto deklaracijų duomenys mokesčių administratoriaus negali būti kvestionuojami neribotą laiką (2020 m. balandžio 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-537-442/2020](#)). Paminėtina ir 2020 m. lapkričio 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-26-438/2020](#), kurioje išplėstinė teisėjų kolegija pripažino, kad mokesčių administratorius atsisakė tenkinti individualia odontologinės praktikos veikla ketinusio verstis fizinio asmens prašymą įregistruoti į Mokesčių mokėtojų registrą nustačius, kad pagal galiojusius teisės aktus sveikatos priežiūros veiklą, įskaitant odontologinės priežiūros, turi teisę vykdyti tik juridiniai asmenys.

Piktnaudžiavimo teise aspektu pažymėta, kad mokesčių įstatymų nuostatų taikymas negali būti išplėstas tiek, kad apimtų veiksmus, atliekamus turint tikslą piktnaudžiaujant pasinaudoti apmokestinimo

išimtimi ar kita mokesčio lengvata, bet ir įpareigoja mokesčių administratorių bei mokesčių ginčą nagrinėjančią instituciją atisakyti leisti pasinaudoti mokesčių įstatymų nuostatomis, kai jomis remiamasi ne siekiant įgyvendinti šių nuostatų tikslus, bet siekiant pasinaudoti jomis nustatyta lengvata, nors galimybės pasinaudoti šia lengvata sąlygos buvo įvykdytos tik formaliai. Pats toks atsisakymas suteikti teisę arba lengvatą dėl su piktnaudžiavimu susijusių aplinkybių tėra paprasta konstatavimo, kad piktnaudžiavimo teise atveju objektyvios sąlygos, kurios būtinos, kad būtų suteikta siekiama teisė ar lengvata, nėra įvykdytos, išdava (pvz., žr. 2020 m. gegužės 13 d. nutartį administracinėje byloje Nr. [eA-909-602/2020](#)). Tačiau, kaip pažymėta 2020 m. liepos 1 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. [A-862-438/2020](#), *vien tai, kad mokesčio mokėtojas aktyviai siekia pasinaudoti atitinkamomis lengvatomis iki jų panaikinimo, savaime nesudaro pagrindo konstatuoti, jog tokiu būdu yra pažeidžiamas draudimas piktnaudžiauti teise*. Priešingas vertinimas lemtų, jog aptariamam draudimui piktnaudžiauti teise būtų priešpastatoma pačios valstybės mokesčių mokėtojams suteikta teisė pasinaudoti tam tikru pranašumu (nauda) dėl pajamų apmokestinimo, t. y. suponuotų visiškai nepagrįstą vertinimą, kad asmens pasirinkimas pasinaudoti pačios valstybės nustatytu palankesniu apmokestinimo režimu (apmokestinimo išimtimi ar kita mokesčio lengvata) savaime implikuoja piktnaudžiavimą teise.

Teismui ne kartą teko nagrinėti mokesčių mokėtojų prašymus atleisti juos nuo apskaičiuotų delspinigių ir (ar) skirtų baudų laiku neįvykdžius ar netinkamai vykdžius mokesčines prievoles. Šiais klausimais, sprendžiant dėl atleidimo nuo minėtų sumų pagrindų, 2020 m. gegužės 20 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. [A-775-575/2020](#) akcentuota, kad, kai mokesčines nepriemokos laikotarpiu turima mokesčio permoka, kuri įstatymo nustatyta tvarka gali būti įskaityta minėtai nepriemokai padengti, gali būti laikoma, kad žala biudžetui nepadaryta.

FINANSŲ RINKŲ PRIEŽIŪRA

Apžvelgiamais metais Teismui teko nagrinėti kelis ginčus dėl reguliuojamose finansų rinkose veikiančių ūkio subjektų priežiūrą vykdančios

institucijos – Lietuvos banko – priimtų sprendimų įvairiais ir neretai iš tiesų sudėtingais klausimais, kaip, pavyzdžiui, dėl akcinės bendrovės įstatinio

kapitalo didinimo iš perkainojimo rezervo ir perkainojimo rezervo naudojimo nuostoliams padengti (2020 m. balandžio 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-713-415/2020](#)), sprendimo pripažinti kredito uniją nemokia (2020 m. rugpjūčio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-1052-556/2020](#)) ar dėl priežiūros institucijos pareigos pradėti Vartojimo kredito įstatymo pažeidimo tyrimą, kai nuo pažeidimo padarymo praėjo daugiau kaip 3 metai (2020 m. rugsėjo 2 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-1033-261/2020](#)). 2020 m. gegužės 11 d. nutarimi administracinėje byloje Nr. [eA-3738-502/2020](#) atsisakyta mažareikšmiai pripažinti vartojimo kreditus suteikusios įmonės padarytus atsakingo skolinimo reikalavimų pažeidimus, kai, be kita ko, ši įmonė

netinkamai įvertino surinktus duomenis apie dalies vartojimo kredito gavėjų pajamų tvarumą, taip pat keliais atvejais netinkamai įvykdė pareigą vartojimo kredito gavėjo kreditingumą įvertinti prieš vartojimo kredito sutarties sudarymą.

Lietuvos banko vykdomos reguliuojamos veiklos priežiūros kontekste paminėtina ir 2020 m. liepos 10 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. [eA-969-822/2020](#) akcentuota draudimo brokerių įmonės pareiga teikti priežiūros institucijai teisingą informaciją apie išsipareigojimus draudimo įmonėms, taip pat šioje byloje spęsta dėl reikalavimo surinktas draudimo įmokas laikyti atskiroje banko sąskaitoje vykdymo.

KONKURENCIJA

Teisme išnagrinėjamų į konkurencijos kategoriją patenkančių bylų skaičius kasmet didėja (2018 m. išnagrinėtos 8, 2019 m. – 12, 2020 m. – 15 bylų). Apžvelgiamais metais išskirtini klausimai, susiję su suklaidinti galinčia reklama, bei procesiniai klausimai dėl Konkurencijos tarybos priimamų nutarimų apskundimo tvarkos.

Pradedant 2020 m. administracinių bylų dėl *Reklamos įstatymo pažeidimų* apžvalgą pirmiausia paminėtina administracinėje byloje Nr. [eA-176-822/2020](#). Savo dešreles „mėsingomis“ pavadinęs gamintojas sulaukė kritikos dėl potencialaus vartotojų klaidinimo, kadangi norėdamas informuoti vartotoją, jog aukščiausios rūšies gaminyje yra daugiau nei teisės aktuose nustatyta minimali mėsos baltymų kiekio norma, šių medžiagų kiekį procentais gali nurodyti konkretaus gaminio sudėtyje. Būtent tokie duomenys, o ne žymuo „mėsingos“, nurodo akivaizdų ir tyrimais pagrįstą faktą apie konkretų mėsos kiekį gaminyje (2020 m. rugsėjo 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-176-822/2020](#)). Taip pat patvirtinta institucijos paskirta bauda verslo subjektui, viešojoje erdvėje savo parduodamus būstus reklamavusiam kaip gyvenamuosius, nors statomi pastatai reklamos publikavimo metu buvo įregistruoti kaip nebaigti statyti pastatai – poilsio namai, kurių pagrindinė naudojimo paskirtis – poilsio, t. y. negyvenamosios paskirties pastatai (2020 m. vasario 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-140-822/2020](#)). Kritikos sulaukė ir apgaulingos internetinės prekybos

reklamos, dėl kurių vidutinis vartotojas, matydamas žodį „akcija“ ir procento simbolį, galėjo manyti, kad siūlomų prekių kainos yra žemesnės, palyginus su įprastinėmis jų kainomis, o laikrodžio simbolis bei iki akcijos pabaigos likęs laikas sudarė pagrindą vertinti, kad taikoma nuolaida yra terminuota, nors taip nebuvo. Šioje byloje Teismas priminė, jog vidutinio vartotojo gebėjimas susirinkti prieinamą informaciją ir ja remiantis protingai veikti savaime nereiškia, kad jo nereikia saugoti ar kad dėl to komercinę veiklą vykdančiam subjektui yra (ar turėtų būti) taikomi žemesni su vartotojų teisių apsauga susiję standartai (2020 m. kovo 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-629-520/2020](#)). Pažeidusia nesąžiningos komercinės veiklos vartotojams draudimą pripažinta ir parduotuvė, suklaidinusi vartotojus neteisingai nurodydama akcijas / nuolaidų kainas (2020 m. rugpjūčio 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-788-492/2020](#)). Teismui taip pat teko pasisakyti dėl laikino draudimo tiekti bei demonstruoti rinkoje įtempiamas lubas, kol bus įvertintas jų saugumas (2020 m. liepos 1 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-2586-629/2020](#)).

Administracinėje byloje Nr. [eA-3144-822/2020](#) Teismas paaiškino, kad *Konkurencijos tarybos iniciatyva koncentracijos priežiūros procedūrą pradedantis nutarimas yra tarpinio pobūdžio*, o ūkio subjektui, kurio atžvilgiu jis priimtas, sukeliama pasekmės yra procedūrinės (nekeičiančios jo teisinio statuso – tik pradedama procedūra, kurios metu priėmus

galutinį sprendimą šis statusas gali pasikeisti), todėl ne tik Konkurencijos tarybos nutarimas dėl tyrimo dėl galimo Konkurencijos įstatymo pažeidimo pradėjimo, bet ir Konkurencijos tarybos nutarimas dėl koncentracijos priežiūros procedūros inicijavimo Konkurencijos tarybos iniciatyva teismui yra *neskundžiamas* (išplėstinės teisėjų kolegijos 2020 m. gruodžio 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-3144-822/2020).

Teismas taip pat priminė, kad *jungtinės veiklos būdas*

dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose savaime nėra draudžiamas, tačiau kiekvienu atveju spęstina, ar jis buvo objektyviai būtinas, kad tokioje jungtinėje veikloje dalyvaujantys subjektai galėtų patekti į rinką ir dalyvauti konkursuose. Be to, viešųjų pirkimų sąlygų ydingumas negali pateisinti konkurencijos ribojimo ir dirbtinio kai kurių kriterijų „apėjimo“ jungtinės veiklos pagrindu (2020 m. birželio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-161-552/2020).

TABAKO IR ALKOHOLIO KONTROLĖ

Šioje srityje 2020 m. dominavo *alkoholio kontrolės* klausimai, daugiausiai susiję su ekonominių sankcijų paskyrimu ūkio subjektams, padariusiems įvairius Alkoholio kontrolės įstatymo pažeidimus: dėl alkoholinių gėrimų pardavimo jaunesniam nei 20 metų asmeniui (2020 m. gruodžio 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2209-822/2020), dėl alkoholinių gėrimų pardavimo draudžiamu laiku (2020 m. lapkričio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-3091-629/2020), dėl parduotų alkoholinių gėrimų vartojimo vietoje neužtikrinimo (2020 m. spalio 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1451-261/2020, 2020 m. balandžio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-666-525/2020), dėl alkoholinių gėrimų pardavimo neblaiviems asmenims (2020 m. lapkričio 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1853-261/2020) ir pan.

Administracinėje byloje Nr. eA-148-822/2020 teisėjų kolegija, spręsdama ginčą dėl pareiškėjui paskirtos *sankcijos už vykdytą alkoholinių gėrimų akciją* (kainos sumažinimą), pažymėjo, kad aplinkybė, jog kasos kvite nebuvo aiškiai išskirta, kad 0,59 Eur kaina taikoma su nuolaida, nepaneigia padaryto pažeidimo fakto, kadangi prie minėtų prekių buvo nedviprasmiškas, ryškus pranešimas apie kainos sumažinimą, jį įvardijant „akcija“, o įsigyjant prekę faktiškai buvo sumokėta mažesnė kaina nei buvusi prieš dvi dienas. Taigi pareiškėjas tiesiogiai paskelbė apie organizuojamą akciją, tuo akivaizdžiai skatindamas įsigyti ir vartoti alkoholinius gėrimus (2020 m. sausio 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-148-822/2020).

Apžvelgiamais metais gan gausiai spręsti su *alkoholio reklama* susiję klausimai. Administracinėje byloje

Nr. eA-2103-415/2020 nuspręsta, kad pareiškėjo valdomoje interneto svetainėje www.tamo.lt skelbtame reklaminiame makete, kuriame buvo pateikiama informacija apie alkoholinių gėrimų pardavimą (pristatymą) prekybos vietoje (Benedikto turguje), vizualizuota alkoholio rūšis, esanti tiksliniu renginio prekybos objektu, todėl dalis pateiktos vizualinės informacijos pripažinta draudžiama alkoholio reklama (2020 m. rugsėjo 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2103-415/2020). Kitu atveju Teismas taip pat vertino, jog alkoholinio kokteilio pavadinime vartojamu žodžiu „energy“ siekiama patraukti dėmesį vartojimo tikslais (2020 m. sausio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-403-415/2020). Apžvelgiamais metais Teismas pasisakė ir dėl alkoholio reklamos teikimo socialiniame tinkle „Facebook“. Atsižvelgdama į byloje nustatytas aplinkybes, pareiškėjo „Facebook“ paskyroje pateiktą tiek tekstinę, tiek vaizdinę informaciją, jos turinio pobūdį, produkcijos skonio savybių apibūdinimą, produkciją vartoti skatinančius išsireiškimus bei nurodytas konkrečias būtent Lietuvos Respublikoje esančias vietas, kuriose minėtos produkcijos galima paragauti, teisėjų kolegija vertino, jog aplinkybė, kad šią informaciją pareiškėjas paskelbė anglų kalba, savaime neįrodo, kad informacija buvo skelbiama ne Lietuvos rinkai. Pažymėta, kad Lietuvos Respublikoje esančių viešojo maitinimo įstaigų lankytojų (vartotojų) skatinimas paragauti bendrovės gaminamų naujų alaus rūšių yra susijęs būtent su prekės ženklo žinomumo Lietuvos Respublikoje didinimu, o ne, kaip teigia pareiškėjas, su komunikacija su užsienio valstybių verslo partneriais (2020 m. gruodžio 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2184-822/2020).

Pastaraisiais metais išnagrinėta tik keletas bylų dėl pažeidimų tabako kontrolės srityje. Štai byloje dėl *cigarų ir (ar) pypkių klubų įrengimo tvarkos* teisėjų kolegija pažymėjo, kad atsižvelgiant į tai, jog Tabako, tabako gaminių ir su jais susijusių gaminių kontrolės įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 5 punktu draudžiama rūkyti (vartoti tabako gaminius) restoranuose,

kavinėse, baruose, kitose viešojo maitinimo įstaigose, minėtose vietose cigarų ir pypkių klubai negali būti įrengiami. Tokie klubai gali būti įrengiami tik uždaroje patalpoje, turinčiose atskirą įėjimą, nesutampanti su įėjimu į restoranų, kavinių, barų, kitų viešojo maitinimo įstaigų patalpas (2020 m. spalio 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1443-261/2020).

NACIONALINIŲ, EUROPOS SĄJUNGOS IR UŽSIENIO INSTITUCIJŲ FINANSINĖ PARAMA

2020 m. nacionalinių, Europos Sąjungos ir užsienio institucijų finansinės paramos srityje buvo pateikta svarbių išaiškinimų. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija administracinėje byloje Nr. A-9-968/2020 sprendė dėl *lex retro non agit (įstatymas neturi grįžtamosios galios) principo* taikymo, sprendžiant išmokėtos paramos susigrąžinimo klausimus. Išplėstinė teisėjų kolegija, įvertinusi aktualų teisinį reguliavimą (ES reglamentus, Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programą, Lietuvos kaimo plėtros 2007–2013 m. programos priemonės „Pirmas ne žemės ūkio paskirties ir apleistos žemės ūkio paskirties žemės apželdinimas mišku“ įgyvendinimo taisyklėse (toliau – Taisyklės)), konstatavo, kad pareiškėjui teikiant paraišką Lietuva buvo detalizavusi taikytinų poveikio priemonių taisykles nacionaliniame teisės akte ir aiškiai nustatė, kad už miško želdinių ir (arba) žėlinių tankio reikalavimo nesilaikymą taikytina Taisyklėse nurodyta poveikio priemonė – „miško priežiūros ir apsaugos išmokų susigrąžinimas“. Taigi išplėstinė teisėjų kolegija nurodė, kad nėra pagrindo pripažinti, jog vėliau įvykę teisės aktų pakeitimai, padarę įtaką poveikio priemonei, turėtų būti taikomi tiems paramos gavėjams, kurių paraiškų teikimo metu teisės aktais buvo numatyta kitokia galima taikyti poveikio priemonė. Priešingas aiškinimas (t. y. konstatavimas, jog turi būti vadovaujama NMA sprendimo priėmimo metu galiojusia Taisyklių redakcija, numačiusia griežtesnę poveikio priemonę), prieštarautų *lex retro non agit* principui ir pažeistų pareiškėjo teisėtą lūkestį, kad jam gali būti taikomos tik tokios poveikio priemonės, kokios buvo numatytos jo paraiškos pateikimo metu (išplėstinės teisėjų kolegijos 2020 m. liepos 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-9-968/2020).

Dėl *finansinės korekcijos taikymo nepasiekus nustatyto projekto stebėsenos (rezultato) rodiklio reikšmės*

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija sprendė administracinėje byloje Nr. eA-1632-629/2020. Šioje byloje buvo nagrinėjamas ginčas dėl aplinkos ministro įsakymo, kuriuo, pritaikius finansinę korekciją, pareiškėjui (vandentvarkos įmonei) nurodyta grąžinti netinkamomis finansuoti pripažintą pareiškėjui iš Sanglaudos fondo ir valstybės biudžeto išmokėtą lėšų sumą. Toks sprendimas priimtas konstatavus, kad projekto, susijusio su vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra, vykdytojas, t. y. pareiškėjas, nepasiekė stebėsenos (rezultato) rodiklio – iki numatyto termino prie naujai įrengtų nuotekų surinkimo tinklų prijungė mažiau gyventojų nei planuota. Pareiškėjas teigė, kad ginčo stebėsenos rodiklio nepasiekė dėl veiksmų, nepriklausiusių nuo jo valios. Šiuo aspektu Teismas pripažino, kad gyventojų skaičiaus mažėjimas būstuose, taip pat aplinkybė, kad dalis būstų tapo negyvenami, dalyje būstų buvo įrengti nuosavi nuotekų tvarkymo įrenginiai – veiksniai, kurių įtakos ginčo rodiklio pasiekimui pareiškėjas negalėjo sumažinti. Tačiau Teismas taip pat pripažino, kad, pareiškėjas neįrodė, jog tiesdamas tinklus į tuščius ir nebaigtos statybos žemės sklypus galėjo objektyviai ir pagrįstai tikėtis, kad juose būstai bus pastatyti ir paslaugų sutartys sudarytos iki stebėsenos rodiklio pasiekimo termino pabaigos (pareiškėjas nesikreipė dėl sutarties sąlygų (projekto apimties) pakeitimo). Dėl sutarties sąlygų pakeitimo nesikreipėta ir paaiškėjus, kad apskaičiuojant planuotą prijungti gyventojų skaičių, nebuvo įvertinta tai, kad dalis gyventojų neturi finansinių galimybių ar nenori jungtis prie naujų nuotekų tinklų. Pastarosios aplinkybės nebuvo pripažinti veiksniais, kurių įtakos rodiklio reikšmei pareiškėjas negalėjo sumažinti. Byloje nustatyta, kad nei Aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūra, nei atsakovas, nustatydami

taikytiną finansinės korekcijos dydį, iš esmės nevertino visų reikšmingų aplinkybių bei pažeidimų pobūdžio, svarbos ir fondų finansinių nuostolių, kas, be kita ko, neleido spręsti ir dėl korekcijos dydžio proporcingumo, t. y. ar finansinės korekcijos dydis yra proporcingas šia korekcija siekiamiems tikslams. Todėl ši ginčyto įsakymo dalis panaikinta ir klausimas dėl finansinės korekcijos dydžio grąžintas atsakovui nagrinėti iš naujo (išplėstinės teisėjų kolegijos 2020 m. gegužės 13 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-1632-629/2020).

Sprendamas administracinę bylą Nr. eA-3213-624/2020 dėl vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros renovavimo ir plėtos projekto stebėsenos rodiklio vertinimo, kai iki nustatyto termino gyventojų būstai buvo prijungti prie nuotekų ir vandentiekio tinklų, tačiau šių būstų savininkai nebuvo sudarę rašytinių sutarčių, Teismas rėmėsi minėtoje išplėstinės teisėjų kolegijos administracinėje byloje Nr. eA-1632-629/2020 pateiktais išaiškinimais. Šioje byloje papildomai pažymėta, kad sprendžiamam klausimui aktualūs duomenys, visų

pirma, turėtų būti įvertinti tiek stebėsenos (rezultato) rodiklio reikšmės pasiekimo, tiek stebėsenos (rezultato) rodiklio reikšmės nepasiekimo dėl veiksmų, kurių įtakos šiai reikšmei nebuvo galima sumažinti, aspektais. Byloje nebuvo nurodyta jokių pagrįstų argumentų, kodėl gyventojų būstai, kurie iki nurodytos datos buvo prijungti prie nuotekų ir vandentiekio tinklų, tačiau kurių savininkai nebuvo sudarę rašytinių paslaugų sutarčių, atsižvelgiant į Geriamojo vandens įstatymo 34 straipsnio 4 dalies nuostatas, nėra vertintini kaip prisijungę prie įrengtų naujų vandentiekio tinklų ir sudarę sutartis dėl tokių paslaugų tiekimo. Ne mažiau svarbu tokius atvejus vertinti stebėsenos (rezultato) rodiklio reikšmės nepasiekimo dėl veiksmų, kurių įtakos šiai reikšmei nebuvo galima sumažinti, aspektu, kadangi nėra duomenų, kad pareiškėjas (savivaldybės administracija) ar projekto partneris (UAB „Vilniaus vandenys“) turi priemones priversti gyventojus pasirašyti, o juo labiau – iki tam tikros datos, tokias sutartis (2020 m. rugsėjo 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-3213-624/2020).

ASMENS DUOMENŲ TEISINĖ APSAUGA

2020 m. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nagrinėjo ne vieną įdomią bylą asmens duomenų teisinės apsaugos srityje. Pavyzdžiui, administracinėje byloje Nr. eA-2402-629/2020 Teismas nusprendė, kad *valstybės institucija*, elektroniniu paštu fiziniam asmeniui siųsdama pranešimą, kuriuo buvo siūloma naudotis Nacionaline elektroninių pranešimų ir elektroninių dokumentų pristatymo fiziniams ir juridiniams asmenims, naudojant pašto tinklą, informacine sistema, byloje nagrinėtu atveju *vykdė tiesioginę rinkodarą*. Pareiškėjo Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Susisiekimo ministerijos veiksmus pripažinus tiesioginės rinkodaros vykdymu, teisėjų kolegija nustatė, kad šios konkrečios bylos aplinkybėmis gavėjas buvo išreiškęs sutikimą gauti tokią informaciją. Dėl to teisėjų kolegija pareiškėjo apeliacinį skundą tenkino ir panaikino skųstą Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos nurodymą (2020 m. vasario 19 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-2402-629/2020).

Administracinėje byloje Nr. A-3345-822/2020 ginčas kilo *dėl darbuotojų biometrinių duomenų tvarkymo*.

Teisėjų kolegija sprendė, kad pareiškėjai tvarkė darbuotojų biometrinius duomenis neatlikę šių darbuotojų interesų pusiausvyros vertinimo bei neturėdami Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (toliau – ADTAĮ) 5 straipsnio 1 dalies 6 punkte nustatyto teisėto intereso, kai duomenų subjekto interesai nėra svarbesni. Teisėjų kolegija pabrėžė, kad siekiant tvarkyti asmens duomenis, vadovaujantis ADTAĮ 5 straipsnio 1 dalyje 6 punktu, nepakanka tik įvardinti tam tikrą duomenų tvarkytojo požiūriu teisėtą tikslą, būtina įvertinti, ar duomenų subjekto interesai nėra svarbesni už siekiamą tikslą. Todėl buvo akivaizdu, kad pareiškėjai neatliko proporcingumo testo, t. y. nesvarstė, ar priemonės griežtai būtinos atsižvelgiant į siekiamą tikslą. Teismas šioje byloje taip pat sprendė, kad pareiškėjai darbuotojų biometrinius duomenis tvarkė neturėdami darbuotojų sutikimų. Teisėjų kolegijos neįtikino pareiškėjų paaiškinimai, kad jie tik biometrinių duomenų tvarkymo priemonėmis gali pasiekti siekiamų tikslų – darbo laiko apskaitos ir darbo drausmės kontrolės. Apibendrinant padaryta išvada, kad darbdaviai biometrinių duomenų tvarkymo priemonės galėtų taikyti siekdami tam

tikrų specialių tikslų tik išskirtinėmis aplinkybėmis, kurios aptariamam atveju nebuvo nustatytos (2020 m. balandžio 2 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A-3345-822/2020).

Dėl kraujo donorų asmeninių duomenų tvarkymo, kai asmuo sutikimą duoda vienkartinę kraujo davimo procedūrai atlikti, Teismas sprendė administracinėje byloje Nr. eA-2837-968/2020. Byloje skundžiamą sprendimą Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija priėmė išnagrinėjusi asmens prašymą dėl to, kad VšĮ „Nacionalinis kraujo centras“ be minėto asmens sutikimo panaudojė šio asmens kontaktinius duomenis (telefono numerį) jam išsiuntė SMS žinutę, kviečiančią kraujo davimo procedūrai atlikti. Atsakovas skundžiamam sprendimui pripažino asmens skundą pagrįstu ir pareiškėjui VšĮ „Nacionalinis kraujo centras“ (toliau – Centras) pareiškė papeikimą. Nagrinėjamos bylos kontekste teisėjų kolegija, be kita ko, analizavo 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas, toliau – BDAR) 6 straipsnio 1 dalies d punktą, pagal kurį duomenų tvarkymo teisėtumas tiesiogiai siejamas su siekiu apsaugoti „gyvybinius

duomenų subjekto ar kito fizinio asmens interesus“. Teisėjų kolegijos vertinimu, šios duomenų tvarkymo teisėtumo sąlygos taikymas yra aiškiai siejamas su konkrečiu, realiai gresiančiu pavojumi konkrečiai paties duomenų subjekto arba kito konkretaus fizinio asmens gyvybei ar sveikatai. Vadinasi, asmens duomenų tvarkymas šiuo pagrindu gali būti pateisinamas tik išskirtinėse, vienkartinio pobūdžio, ekstraordinarinėse situacijose, susijusiose su tiesiogine grėsme paties duomenų subjekto ar kito konkretaus fizinio asmens (konkrečių fizinių asmenų) gyvybiniams interesams. Pabrėžta, kad asmens duomenų tvarkymo teisėtumas BDAR 6 straipsnio 1 dalies d punkto pagrindu negali būti pateisinamas situacijoje, kai toks tvarkymas yra susijęs su abstrakčiais gyvybiniais kitų fizinių asmenų interesais (t. y. kai tie fizinių asmenų interesai nėra aiškiai individualizuoti), o dėl paties duomenų valdytojo vykdomos veiklos specifikos tokia situacija yra standartinė, periodiškai pasikartojanti ir dėl to nesunkiai prognozuojama, ir kuriai duomenų valdytojas dėl savo veiklos pobūdžio turi galimybę ir pareigą pasiruošti iš anksto (pvz., gauti aiškų duomenų subjekto sutikimą dėl pastarojo asmens duomenų tvarkymo tokiu būdu) (2020 m. liepos 8 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-2837-968/2020).

VISUOMENĖS INFORMAVIMAS

Nors ir ne itin gausi, 2020 m. visuomenės informavimo sritis pasižymėjo įdomiais ir svarbiais išaiškinimais. Administracinėje byloje Nr. eA-1507-662/2020 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išplėstinė teisėjų kolegija nagrinėjo klausimą dėl atleidimo nuo įstatymų leidėjo nustatyto *įpareigojimo retransliuoti nacionalinę Lietuvos radijo ir televizijos programą*. Byloje ginčas kilo dėl Lietuvos radijo ir televizijos komisijos (toliau – Komisija) sprendimo, kuriuo atsisakyta atleisti pareiškėją nuo pareigos per dirbtinį Žemės palydovą retransliuoti nacionalinės Lietuvos radijo ir televizijos (LRT) televizijos programą „LRT Kultūra“ (šiuo metu – „LRT Plus“) ir pareiškėjas įpareigotas iki nustatytos dienos pradėti retransliuoti šią programą. Bylą nagrinėjusi išplėstinė teisėjų kolegija, atsižvelgdama į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo praktiką, pabrėžė, kad Visuomenės informavimo įstatyme nustatytas įpareigojimas pareiškėjui retransliuoti minėtą televizijos programą yra

Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 56 straipsnyje nustatytos laisvės teikti paslaugas ribojimas. Ir nors toks SESV garantuojamos pagrindinės laisvės apribojimas pripažintas pateisinamu privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais, susijusiais su kultūros politika, Teismui kilo abejonių dėl jo proporcingumo byloje nagrinėtu konkrečiu atveju. Kadangi Komisija, priimdama ginčytą sprendimą, nevertino reikšmingų aplinkybių, be kita ko, ir minėto proporcingumo aspekto, Teismas grąžino šį klausimą nagrinėti Komisijai iš naujo (išplėstinės teisėjų kolegijos 2020 m. gegužės 20 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1507-662/2020).

Dėl žurnalistų teisės gauti Vyriausybės pasitarimo garso įrašą Teismas sprendė administracinėje byloje Nr. eA-1639-520/2020. Šioje byloje pareiškėjai (žurnalistai ir Lietuvos žurnalistų sąjunga) kreipėsi į teismą dėl atsakovės (Vyriausybės kanceliarijos) atsisakymo

pateikti Vyriausybės pasitarimo garso įrašą ir, be kita ko, prašė įpareigoti atsakovę atkurti pasitarimo garso įrašą ir pateikti jį pareiškėjams. Įvertinusi tai, kad Vyriausybės pasitarimai yra Vyriausybės veiklos organizacinė forma, teisėjų kolegija padarė išvadą, kad pareiškėjai, vykdydami profesinę veiklą, turėjo teisėtą pagrindą kreiptis į atsakovę dėl informacijos apie Vyriausybės pasitarimą ir jame priimtą sprendimą (ir jo motyvus), t. y. dėl informacijos apie valstybės institucijos veiklą, kuri buvo užfiksuota atsakovės padarytame garso įrašė ir kuriuo atsakovė teisėtai disponavo iki šio įrašo panaikinimo. Akcentuota, kad nei Visuomenės informavimo įstatymas, nei Teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymas nenustatė jokių draudimų atsakovei pateikti turimą informaciją apie Vyriausybės pasitarimą, kuri buvo užfiksuota jos disponuojamame garso įrašė. Byloje nebuvo pateikti jokie teisiškai pagrįsti argumentai, kuriais remiantis turėtų būti

konstatuota, kad ribojimas pareiškėjams pateikti minėtą informaciją buvo būtinas demokratinėje visuomenėje, siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus. Taip pat nebuvo nurodytos aplinkybės, kad atsisakant teikti šią informaciją buvo laikomasi konstitucinio proporcingumo principo. Atsižvelgdama į šioje byloje susiklosčiusią išskirtinę teisinę situaciją, į tai, kad pareiškėjai kreipėsi į teismą siekdami apginti jų pažeistą teisę į informaciją, jog nėra realių galimybių atkurti buvusią iki pažeidimo padėtį, teisėjų kolegija konstatavo, kad pareiškėjų pažeista teisė apgintina kitu būdu, t. y. pripažįstant, jog Vyriausybės kanceliarija, atsisakydama pateikti pareiškėjams informaciją apie Vyriausybės pasitarimą, buvusią įrašytą garso įrašė, pažeidė pareiškėjų teisę gauti, rinkti ir skleisti informaciją (2020 m. liepos 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1639-520/2020).

VALSTYBĖS TARNYBA

2020 metais išliko jau kurį laiką nekintanti tendencija, pagal kurią nemažą Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išnagrinėtų bylų dalį sudaro valstybės tarnybos ginčai (165 ginčo bylos, apie 5 proc. išnagrinėtų ginčo bylų). Su šia grupe bylų glaudžiai susiję ginčai dėl viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje, kuriuose formuojama teismų praktika apžvelgiamais metais papildyta ir Teismo išplėstinės teisėjų kolegijos išaiškinimais.

Sprendžiant tarnybinius ginčus reikšmingu klausimu išliko *nuobaudų skyrimo terminai ir jų taikymas*. Administracinėje byloje Nr. eA-483-520/2020 Teismas sprendė dėl nuobaudos regiono aplinkos apsaugos departamento teritorinės agentūros tarnautojui pagrįstumo. Šioje byloje buvo išaiškinta kompetentingos institucijos atliekamo tyrimo sąvoka bei priminta, jog regionų aplinkos apsaugos departamentai, atlikdami jiems pavaldžių agentūrų (jų pareigūnų) veiklos patikrinimą, gali būti laikomi patikrinimą atliekančiomis kompetentingomis institucijomis Valstybės tarnybos įstatymo 30 straipsnio 1 dalies prasme (2020 m. vasario 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-483-520/2020).

Administracinėje byloje Nr. A-971-1062/2020 išsamiai pasisakyta *dėl profesinės sąjungos nesutikimo*

skirti pareigūnui tarnybinę nuobaudą apskundimo reikšmės, kai skaičiuojami nuobaudos skyrimo terminai. Šiuo klausimu Teismas išaiškino, jog atvejai, kai tarnybinės nuobaudos skyrimo procedūra užtrunka dėl kreipimosi į teismą siekiant panaikinti profesinės sąjungos atsisakymą duoti išankstinį sutikimą skirti tarnybinę nuobaudą, sprendimą skirti tarnybinę nuobaudą daro nepagrįstu ir neteisėtu tik tuomet, jei tokie atvejai trunka ilgiau ir tarnybinė nuobauda paskiriama jau praėjus naikinamajam nuobaudos skyrimo terminui (byloje nagrinėtu atveju – vieneriems metams). Esant Profesinių sąjungų įstatymo 21 straipsnio 2 dalyje nustatytai pareigai kreiptis išankstinio profesinės sąjungos atstovaujamojo ir (arba) valdymo organo sutikimo, ir dėl to užtrukus tarnybinės nuobaudos skyrimo procedūrai ilgiau nei Tarnybos Lietuvos Respublikos muitinėje statuto 35 straipsnio 2 dalyje nustatytas vieno mėnesio tarnybinės nuobaudos muitinės pareigūnams skyrimo terminas, šio termino praleidimas neturėtų būti laikomas esminiu procedūriniu pažeidimu, jei išpildoma antroji imperatyvi šios nuostatos sąlyga – nepraėjo vieneri metai (treji metai, kai tarnybinis nusižengimas nustatomas atliekant auditą, piniginių ar kitokių vertybių reviziją (inventorizaciją) arba kompetentingos institucijos patikrinimą) nuo nusižengimo padarymo dienos. Taip aiškinant ir taikant Statuto 35 straipsnio 2

dalies nuostatas, iš esmės būtų užtikrintas viešosios valdžios institucijos, kaip darbdavio, ir jos darbuotojų interesų balansas (2020 m. vasario 26 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-971-1062/2020](#)).

Teismų praktikoje taip pat pasisakyta ir *dėl išpėjimo apie atleidimą terminų*. Vienoje iš bylų Teismas išaiškino, jog Valstybės tarnybos įstatyme įtvirtinti pranešimų apie pareigybės naikinamą terminai įtvirtina valstybės tarnautojo garantiją per išpėjimo terminą nebūti atleistam, o ne naikinamuosius terminus, kuriems suėjus ir per kuriuos neatleidus valstybės tarnautojo, atleidimo pagrindai išnyksta (2020 m. balandžio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-3797-629/2020](#)).

2020 metais toliau plėtoti išaiškinimai *dėl valstybės tarnautojams suteikiamų garantijų*. Pavyzdžiui, vienoje iš bylų Teismas pasisakė dėl pareigos siūlyti kitas pareigas atleidžiamam tarnautojui išlikimo, asmeniui atsisakius būti perkeliama tarnybinio kaitumo būdu. Teismo vertinimu, net ir prilyginant kitos įstaigos pasiūlymą pareiškėjai tęsti tarnybą šioje įstaigoje darbdavio pasiūlymui, atsakovas toliau privalėjo vykdyti Valstybės tarnybos įstatymo 49 straipsnio 1 dalyje numatytą pareigą iki pareiškėjos faktinio atleidimo iš valstybės tarnybos dienos (2020 m. vasario 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-3156-552/2020](#)). Kitoje administracinėje byloje išaiškintos institucijos pareigos siūlyti kitas pareigas vaiką iki 3 metų auginančiam tarnautojui ribos, konstatuojant, jog Valstybės tarnybos įstatymo 51 straipsnio 6 dalyje įtvirtinta garantija nėra valstybės tarnautojai ar tarnautojams, auginantems vaiką (vaikus) iki trejų metų, į darbo vietos išsaugojimą, nėra absoliuti. Dėl įstaigoje naikinamų pareigybių atleidžiamam valstybės tarnautojui atsisakius siūlomų lygiaverčių pareigų, laikoma, jog asmuo sąmoningai atsisako šios teisės normos suteikiamos garantijos. Teismo vertinimu, kitoks šios normos aiškinimas būtų nepagrįstas, kadangi, pripažinus šioje teisės normoje įtvirtintą draudimą kaip absoliutą, įstaiga realiai negalėtų atlikti struktūrinių pakeitimų, be to, atsirastų galimybė piktnaudžiauti šia garantija (2020 m. vasario 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-2404-261/2020](#)). Taip pat pasisakyta dėl garantijų valstybės tarnautojo statusą siekiančiam atkurti diplomato sutuoktiniui. Teismo vertinimu, diplomato sutuoktinis, išvykęs kartu su diplomatu į Lietuvos Respublikos diplomatinę atstovybę ar konsulinę įstaigą, grįžęs pirmiausia turi teisę grįžti į tas pačias pareigas, kurias ėjo iki išvykimo kartu

su diplomatu. Tuo atveju, kai nėra galimybės grįžti į tas pačias pareigas, diplomato sutuoktinis turi teisę grįžti į kitas tos pačios kategorijos karjeros valstybės tarnautojo pareigas toje pačioje ar kitoje valstybės ar savivaldybės institucijoje ar įstaigoje. Teismas, įvertinęs tai, jog Diplomatines tarnybos įstatymas yra specialusis įstatymas Valstybės tarnybos įstatymo atžvilgiu, konstatavo, jog nors Valstybės tarnybos įstatyme ir nėra nustatyta sąlyga dėl ne mažesnio pareigų, į kurias grįžtama, apmokėjimo nei iki išvykstant, tai nepaneigia Diplomatines tarnybos įstatymo 28 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos teisės grįžti į ne mažiau nei iki išvykimo su diplomatu apmokamas pareigas. Todėl susiklosčius situacijai, kai panaikinus tarnautojo pareigybę įsteigiama nauja, aukštesnės kategorijos pareigybė, tačiau jai priskiriamos tokios pačios darbo funkcijos ir joms atlikti būtini specialieji reikalavimai, teisė grįžti į tas pačias pareigas turėtų būti ginama dėl statusą siekiančio atkurti diplomato sutuoktinio specifinės padėties ir jis turėtų būti gražintas į aukštesnės kategorijos pareigas (2020 m. lapkričio 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-1810-261/2020](#)).

Sprendžiant dėl tarnautojui paskirtos nuobaudos pagrįstumo, išaiškintos ir *sąlygos, kurioms esant darbdavys gali reikalauti, kad tarnautojas dirbtų viršvalandžius*. Teismas nurodė, kad lokalaus teisės akto (galiojančio institucijos viduje) paskirtis yra sureguliuoti įstatyme įtvirtintų teisių ir pareigų vykdymo tvarką tam tikroje institucijoje, tačiau tokių taisyklių turinys negali būti aiškinamas kaip numatantis savarankiškus pagrindus darbuotojo privalomam viršvalandiniam darbui. Visais atvejais privalomam viršvalandiniam darbui yra reikalingas įstatyme nustatytas pagrindas, o Valstybės tarnybos įstatymo nuostatos nenustato, kad valstybės tarnautojams tam tikrais atvejais būtų privalomas viršvalandinis darbas. Taigi viršvalandinis darbas pareiškėjui galėjo tapti privalomu tik Darbo kodekse nustatytais pagrindais (2020 m. gruodžio 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-5042-629/2020](#)).

Nuo 2019 m. sausio 1 d. įsigaliojus naujai Valstybės tarnybos įstatymo redakcijai, nebeįrašyta šakos kolektyvinės sutarties sudarymo galimybė valstybės tarnyboje, tačiau šiuo aspektu Teismas net keliose bylose išaiškino, jog ši aplinkybė nesudaro pagrindo teigti, kad anksčiau (iki 2018 m. gruodžio 31 d.) sudarytos kolektyvinės sutartys automatiškai netenka galios (žr., pvz., 2020 m. balandžio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-3891-438/2020](#)).

Viena iš reikšmingiausių 2020 metais priimtų nutarčių *dėl viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje* paskelbta administracinėje byloje, kurioje vertintas Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos (toliau – VTEK) sprendimo dėl Operos ir baletu teatro vadovo veiksmų teisėtumas. Šioje byloje išplėstinės teisėjų kolegijos priimtame sprendime išsamiai pasisakyta dėl VTEK pareigos tinkamai informuoti asmenį apie atliekamą tyrimą. Teismas išaiškino, jog apibrėždama tyrimo ribas ir informuodama apie tyrimą (faktines aplinkybes), VTEK turi tam tikrą diskreciją, kuri yra apribota pareigos nurodyti esminius įtariamo pažeidimo požymius bei sudaryti prielaidas asmeniui, dėl kurio atliekamas tyrimas, aiškiai ir konkrečiai suvokti faktines aplinkybes, dėl kurių atliekamas tyrimas. VTEK informavimas apie atliekamą tyrimą (faktines aplinkybes) neturėtų būti pernelyg platus ar nepakankamai aiškus; iš jo turėtų būti suprantama, kokio faktinio pobūdžio informacija yra tirama. Situacija, kai, gavus papildomų duomenų, tyrimas yra išplečiamas atsižvelgiant į tokius papildomai pateiktus duomenis, tačiau asmuo nėra tinkamai informuojamas apie tyrimą, yra nesuderinama su Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymo 28 straipsnio 5 dalies nuostata, pagal kurią tyrimo metu paaiškėjus kitoms aplinkybėms, dėl kurių turi būti atliktas tyrimas, VTEK motyvuotu sprendimu gali nuspręsti pradėti atskirą tyrimą dėl šių aplinkybių arba raštu pateikti asmeniui naują pranešimą apie tyrimą. Šioje byloje taip pat pasisakyta ir dėl nepriklausomos ir nešališkos institucijos reikalavimų išpildymo, kai VTEK pirmininkavo ne pagal teisės aktuose nustatytą tvarką paskirtas pirmininkas. Teismo vertinimu, tai, kad pareiškėjo klausimą dėl tarnybinės etikos pažeidimo išnagrinėjo institucija, kurios pirmininkas, dalyvavęs priimančią ginčytą sprendimą, buvo paskirtas ne pagal teisės aktuose nustatytą tvarką, galėjo lemti, kad ši institucija teisės subjektams (būtent pareiškėjui)

nesudarė nepriklausomos ir nešališkos institucijos išpūdžio, t. y. neatitiko objektyvaus nepriklausomumo reikalavimo, pagal kurį institucija turi suteikti pakankamai garantijų, jog neliktų jokių teisėtų abejonių dėl galimo neobjektyvumo. Tačiau šios išvados patvirtinimui būtina įvertinti ne tik institucijos suformavimo konkrečias aplinkybes (pirmininko skyrimo faktines aplinkybes), bet taip pat atsižvelgti į kitas byloje nustatytas faktines aplinkybes. Teismas pabrėžė, jog institucijos, kurios sprendimas naikinamas dėl to, kad yra pagrįstų abejonių dėl institucijos suformavimo teisėtumo (kaip byloje nagrinėtu atveju – pirmininko paskyrimo), o tuo pačiu – ir dėl jos atitikimo nepriklausomumo ir nešališkumo reikalavimams, sprendimas gali būti panaikintas, jeigu toks panaikinimas yra būtina ir adekvati pažeistų asmens teisių gynbos priemonė, taigi kiekvienu atveju turi būti vertinamas sprendimo panaikinimo proporcingumo klausimas (išplėstinės teisėjų kolegijos 2020 m. spalio 14 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-3419-602/2020).

Apžvelgiamoje srityje formuojamoje teismų praktikoje taip pat pasisakyta dėl valstybinėje tarnyboje dirbantiems asmenims tenkančios *pareigos deklaruoti pradedamas eiti pareigas*, nepriklausomai nuo tokios aplinkybės žinomumo plačiajai visuomenei. Teismas, nagrinėdamas administracinę bylą, kurioje ginčytas VTEK sprendimo teisėtumas, *inter alia* tuo aspektu, kad pareiškėjas teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais nepatikslino privačių interesų deklaracijos duomenimis apie einamas ministro pareigas, konstatavo, jog nei Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo 1 dalies 1 punkte, nei 7 straipsnio 1 dalyje nėra nurodyta jokių išlygų, jog asmuo, pradėjęs eiti ministro pareigas, apie kurias yra viešai paskelbta, neturi pareigos deklaracijoje nurodyti darbovietės (2020 m. gruodžio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2861-520/2020).

VIETOS SAVIVALDA

Vietos savivaldos institucijas, kaip proceso šalis, aptiksime įvairaus pobūdžio ir skirtingų kategorijų administracinėse bylose, pradedant socialinės apsaugos, teritorijų planavimo, statybos, žemės, kultūros paveldo apsaugos ir baigiant žalos atlyginimo ar net energetikos bei mokesčių (privalomųjų mokėjimų) klausimais. Iš tiesų savivaldybėms Konstitucija ir

įstatymais yra patikėta plati kompetencija, atsispindinti ne vienoje Teismo 2020 m. išnagrinėtoje administracinėje byloje.

Nemažą dalį nagrinėtų aptariamos kategorijos bylų sudarė *gyventojų skundai dėl vietos savivaldos institucijų* atsisakymo, pavyzdžiui, imtis žvyrkelio dulkėtumą

mažinančių priemonių, kad oro užterštumas kietosiomis dalelėmis gyvenamojoje aplinkoje neviršytų leistinos normos (2020 m. gegužės 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1961-1062/2020), pervadinti gatvę pageidaujama pavadinimu (2020 m. birželio 10 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1428-602/2020), pašalinti atminimo (memorialinę) lentą (2020 m. liepos 23 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1071-822/2020) ir kt. Suinteresuoti asmenys administraciniuose teismuose ginčijo ir kitus vietos savivaldos institucijų sprendimus, kaip antai, išduotą leidimą ant namo įrengti išorinę reklamą, kuri savivaldybės administracija išdavė nepaisant to, jog buvo žinoma, kad šio namo savininkų bendrija nepritaria reklamos įrengimui (2020 m. gegužės 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1794-662/2020), arba atsisakymą atleisti nuo paveldimo turto mokesčio (2020 m. gruodžio 9 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA1770-492/2020). Pasitaikė ir ginčų dėl savivaldybės institucijų sprendimų įrengti arba atsisakyti įrengti atitinkamus kelio ženklus ar kitas eismo ribojimo ir (ar) saugumo priemones (2020 m. balandžio 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1570-575/2020).

Apžvelgiamais metais Teismui ne kartą teko spręsti *dėl įvairių vietos savivaldos institucijų veiklos procedūrinių aspektų, inter alia* atliekant tyrimą dėl savivaldybės tarybos narių elgesio. Šiais klausimais paminėtinos administracinės bylos dėl savivaldybės etikos komisijos diskrecijos sprendžiant, ar pradėti tyrimą pagal asmens skundą (2020 m. rugpjūčio 12 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-916-492/2020), bei dėl reikalavimų, kurie taikomi informant savivaldybės tarybos nario elgesio tyrimą atliekančios komisijos nario atskirąją nuomonę (2020 m. liepos 23 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-4305-822/2020).

Pagal *savivaldybių veiklos priežiūrą vykdančių Vyriausybės atstovų pareiškimus ir prašymus* iš esmės nagrinėti klausimai dėl savivaldybių tarybų priimtų norminių administracinių aktų (jų dalių) teisėtumo (išsamiau žr. skyrių Norminių administracinių aktų teisėtumas). Nagrinėtas ir prašymas įpareigoti savivaldybės tarybą teisės aktų nustatyta tvarka paskelbti konkursą mokyklos direktoriaus pareigoms užimti (2020 m. rugpjūčio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2423-662/2020).

ŽALOS ATLYGINIMAS

Žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo bylos vis dar išlieka pagrindinė Teismo praktikos dalis ir 2020 metais jos sudarė beveik pusę visų per metus Teisme pagal apeliacinius skundus išnagrinėtų administracinių bylų.

Apžvelgiamais metais Teismas pateikė nemažai išaiškinimų žalos, siejamos su valstybės atsakomybe, atlyginimo bylose, susijusiose su pagrindinių žmogaus teisių ir laisvių apsauga. Tarp jų visų pirma paminėtina administracinė byla Nr. A-3669-756/2020. Pasisakydamas *dėl valstybės atsakomybės už žalą, siejamą su teisės į gyvybę apsauga*, valstybei neužtikrinus bendrojo Europos skubios pagalbos iškvietimo telefono ryšio numerio 112 tinkamo funkcionavimo, Teismas išaiškino, kad žmogaus teisių ir laisvių prigimtinio pobūdžio pripažinimo principas suponuoja reikalavimą dėl gyvybės atėmimo kylančios valstybės atsakomybės atveju artimųjų reikalavimus atlyginti mirusio asmens tiesiogiai patirtą neturtinę žalą pripažinti sudėtine pažeistų teisių gynimo sistemos dalimi. Teismas nurodė, kad šios

bylos specifika – valstybė, neteisėtai neveikdama per atsakingas institucijas, nevykdė pareigos užtikrinti žmogaus (nepilnametės) teisių ir laisvių apsaugą, byloje esant išsamių tiesioginių įrodymų, atspindinčių išskirtinius nukentėjusiosios tiesiogiai patirtus dvasinius išgyvenimus ir kančias – sudaro prielaidas pripažinti motinai reikalavimo teisę į nepilnametės dukters patirtos neturtinės žalos atlyginimą, todėl pareiškėjai iš Lietuvos valstybės priteista 250 000 eurų jos nepilnametės dukters patirtai neturtinei žalai atlyginti (2020 m. birželio 8 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-3669-756/2020).

Kitoje administracinėje byloje Teismas, sprenddamas *dėl žalos atlyginimo žuvus asmeniui* dėl pareigūno panaudoto šaunamojo ginklo stabdant automobilį, konstatavo, kad pareiškėjos sūnus žuvo dėl to, jog buvo panaudota jėga, kuri nebuvo neišvengiamai būtina, siekiant teisėtai suimti asmenį, todėl buvo pažeistas Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 2 straipsnis, įtvirtinantis asmens teisę į gyvybę. Atsižvelgęs į tai, Teismas pareiškėjos

reikalavimus dėl turinės ir neturinės žalos atlyginimo tenkino visiškai (2020 m. lapkričio 25 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. [eA-2258-575/2020](#)).

Teismas apžvelgiamais metais priimtuose sprendimuose taip pat pasisakė kitais teismų praktikai aktualiais žalos atlyginimo klausimais, pavyzdžiui, dėl privačių asmenų, nesiverčiančių komercine investicine veikla, rūpestingumo ir apdairumo pareigos masto *teritorijų planavimo ir statybų teisiniuose santykiuose*, sprendžiant dėl žalos, padarytos neteisėtai valdžios institucijų veiksmis, atlyginimo dydžio mažinimo (2020 m. gegužės 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-3910-662/2020](#)), dėl žalos atlyginimo už Neringoje nugriautus (griautinus) pastatus (išplėstinės teisėjų kolegijos 2020 m. balandžio 29 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-1803-1062/2020](#)), žalos atlyginimo *rinkimų apylinkių nepritaikius neįgalių asmenų poreikiams* (2020 m. vasario 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-113-492/2020](#)), *administracinio nusižengimo teisenoje patirtų bylinėjimosi išlaidų priteisimo* (išplėstinės teisėjų kolegijos 2020 m. gegužės 27 d. sprendimas administracinėje byloje

Nr. [eA-3145-575/2020](#), 2020 m. lapkričio 4 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eA-4838-492/2020](#)) ir kt.

Kaip ir ankstesniais metais, šioje kategorijoje toliau vyrauja bylos *dėl netinkamų suėmimo ir kalinimo sąlygų*, daugiausiai – dėl per mažo gyvenamųjų patalpų ploto ir / ar netinkamų higienos sąlygų. Tačiau tarp šios srities ginčų pastebimi ir su įvairiais kitais nuteistųjų (suimtųjų) teisių pažeidimais siejami reikalavimai priteisti žalos atlyginimą, pavyzdžiui: dėl dirbančių nuteistųjų teisės į pasivaikščiojimus gryname ore (2020 m. sausio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-462-756/2020](#)) ir pasivaikščiojimų suteikimo ilgalaikių pasimatymų metu (2020 m. rugsėjo 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-1330-442/2020](#)); dėl laisvės atėmimo įstaigose laikomų asmenų aprūpinimo vaistais (2020 m. sausio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-513-1062/2020](#)); dėl policijos areštinės kameroje vykdomo stebėjimo vaizdo kameromis (2020 m. birželio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-1362-415/2020](#)) ir kt.

KITOS BYLOS

Reikšmingų teisės aiškinimo bei taikymo taisyklių Teismas pateikė ir kitų kategorijų administracinėse bylose.

2020 metais Teisme pirmą kartą nagrinėta byla, susijusi su nuo 2019 m. sausio 1 d. įsigaliojusiu *Pranešėjų apsaugos įstatymu*. Apžvelgiamas ginčas kilo dėl Generalinės prokuratūros sprendimo, kuriuo pareiškėjas nepripažintas pranešėju, teisėtumo ir pagrįstumo. Pirmosios instancijos teismas pareiškėjo skundą atmetė, motyvuodamas tuo, jog Pranešėjų apsaugos įstatymas įsigaliojo 2019 m. sausio 1 d., o pareiškėjas prašė suteikti pranešėjo statusą už jo valstybės institucijoms teiktus ir išnagrinėtus pranešimus laikotarpiu nuo 2014 metų iki 2017 metų, t. y. dar negaliojant minėtam įstatymui. Šiomis aplinkybėmis Teismas išaiškino, jog Pranešėjų apsaugos įstatyme nėra jokių nuostatų, apibrėžiančių tai, kokia informacija laiko aspektu yra reikšminga sprendžiant klausimą dėl asmens pripažinimo pranešėju pagal šį įstatymą. Atliekant asmens pripažinimo pranešėju procedūrą nėra reikšmingas laikas, kuomet informacija apie pažeidimą (pažeidimus) buvo teikiama, ar

iki Pranešėjų apsaugos įstatymo įsigaliojimo, t. y. iki 2019 m. sausio 1 d., ar po šio įstatymo įsigaliojimo. Sprendžiant dėl asmens pripažinimo pranešėju kompetentinga institucija visuomet privalo įvertinti pateiktos informacijos apie pažeidimą atitiktį Pranešėjų apsaugos įstatyme įtvirtintiems kriterijams (2020 m. gruodžio 14 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [A-2054-442/2020](#)).

Teismas, toliau plėtodamas gausią teismų praktiką ginčiuose, kilusiuose *nuosavybės teisių atkūrimo procedose* dėl žemės, priskirtos valstybės išperkamai žemei, nurodė, kad Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostatos esmė – valstybės išperkamai žemei priskirti žemės sklypus, kurie reikalingi eksploatuoti pastatams, statiniams, įrenginiams. Tai suponuoja aiškinimą, jog šie pastatai turi būti naudojami pagal jų paskirtį, o žemės sklypai priskiriami valstybės išperkamiems tokio dydžio, kurie būtini jiems eksploatuoti pagal paskirtį. Tai reiškia, kad nesant teritorijų planavimo dokumente – detaliojo plano ar jam prilyginamame plane – suplanuoto žemės

sklypo pastatams, statiniams ir įrenginiams eksploatuoti arba įrodžius, kad detalajame plane suplanuotas žemės sklypas nėra reikalingas visas ar jo dalis pastatams, statiniams ar įrenginiams eksploatuoti, nes jie nėra realiai naudojami pagal paskirtį, žemės sklypas ar jo dalis negali būti priskiriama valstybės išperkamai, ir turi būti sprendžiama dėl žemės sklypo formavimo nuosavybės teisių atkūrimui (2020 m. birželio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-4206-492/2020).

Teisme gaunama vis daugiau bylų, kuriose sprendžiami *klausimai, susiję su neįgalųjų asmenų teisėmis, jų diskriminacija*. Nagrinėdamas šio pobūdžio bylas, Teismas apžvelgiamais metais akcentavo, jog darbo laiko modelio nustatymas yra vienas svarbių veiksnių užtikrinant tinkamą sąlygų pritaikymą neįgaliesiems asmenims, norintiems įgyvendinti teisę į darbą. Administracinėje byloje Nr. A-162-602/2020 pareiškėjai nustačius mažesnę darbingumo lygį, darbdavys atsisakė tenkinti darbuotojos prašymą dėl darbo sąlygų dėl negalios pritaikymo. Šiomis aplinkybėmis teisėjų kolegija pažymėjo, kad Lygių galimybių įstatymas, aiškinant jį atsižvelgiant į Tarybos direktyvos 2000/78/EB nustatytus tikslus ir konkrečias normas dėl įrodinėjimo, įtvirtina teisinę prezumpciją – kai asmenys, manantys, kad jie nukentėjo, kadangi jiems nebuvo taikomas vienodo požiūrio principas, teismui ar kitai kompetentingai institucijai nurodo faktines aplinkybes, leidžiančias daryti prielaidą dėl tiesioginės ar netiesioginės diskriminacijos, šis faktas laikomas įrodytu, jeigu atsakovas (šiuo atveju darbdavys) nepaneigia šios prezumpcijos. Taigi darbdavys privalo įrodyti, kad vienodo požiūrio taikymo principas nebuvo pažeistas (2020 m. kovo 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-162-602/2020). Kitoje byloje vertintas Lygių galimybių kontrolieriaus rašto, kuriuo atsakyta tirti pareiškėjo skundo dalį dėl darbo užmokesčio už vieną darbo dieną neišmokėjimo diskriminuojant pareiškėją dėl negalios, teisėtumas ir pagrįstumas. Byloje nustatyta, kad pareiškėjas skunde Lygių galimybių kontrolieriui nurodė, jog 2016 m. jam nustatytas sumažintas darbingumo lygis, dėl ko darbdavys bandė sudaryti bauginančią darbo aplinką, siekdamas, jog pareiškėjas nutrauktų darbo santykius. Žinodamas, jog pareiškėjo finansinė padėtis dėl ilgalaikio gydymo pablogėjo, darbdavys iki pareiškėjo skundo pateikimo Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybai, nebuvo apskaičiavęs ir išmokėjęs pareiškėjui darbo užmokesčio už vieną dieną (beveik 8 mėnesius). Teismas, įvertinęs

ginčui aktualų teisinį reglamentavimą, nesutiko su atsakovo pozicija, jog tokio pobūdžio ginčų nagrinėjimas priskirtinas Darbo ginčų komisijai bei išaiškino, jog Kontrolierius nagrinėja skundus dėl lygių galimybių pažeidimų, be kita ko – padarytų darbdavio. Teismo vertinimu, nebuvo pagrindo sutikti su atsakovo teiginiu, kad pareiškėjas savo skunde kėlė darbo ginčą – jis prašė pradėti tyrimą būtent dėl lygių galimybių principo pažeidimo negalios pagrindu (2020 m. spalio 21 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-804-525/2020).

Apžvelgiamais metais išnagrinėta ne viena reikšminga administracinė byla *dėl profesinės etikos klausimų*. Visų pirma paminėtina Teismo išplėstinės teisėjų kolegijos administracinė byla dėl atsakomybės už *Teismo ekspertų* profesinės etikos kodekso pažeidimus ir šios atsakomybės taikymo senaties termino. Išplėstinė teisėjų kolegija, apžvelgusi ankstesnę administracinių teismų praktiką ir Europos Žmogaus Teisių Teismo jurisprudenciją dėl senaties termino ir jo reikšmės, atsižvelgusi į tai, kad nei Teismo ekspertizės įstatyme, nei kituose teismo ekspertų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose ginčo nagrinėjimo metu nebuvo nuostatų, kurios įtvirtintų tokį terminą, konstatavo, jog šiuo aspektu egzistuoja teisės spraga, kuri turi būti užpildyta pagal analogiją taikant panašius teisinius santykius reglamentuojančias teisės normas. Apžvelgiamoje byloje pagal analogiją nuspręsta taikyti Valstybės tarnybos įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą 3 metų senaties terminą (išplėstinės teisėjų kolegijos 2020 m. birželio 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-3814-575/2020). Kitoje su teismo ekspertais susijusioje administracinėje byloje pasisakyta dėl teismo ekspertų atsakomybės, nepagrįstai naudojant eksperto vardą. Teismas išaiškino, jog privatūs teismo ekspertai turi teisę pagal sudarytą sutartį konsultuoti baudžiamojo, civilinio ar administracinio proceso šalis specialių žinių reikalaujančiais klausimais, tačiau tokios išvados neturi teismo ekspertizės statuso. Privatus teismo ekspertas, nesant teismo nutarties skirti ekspertizę, ekspertinį tyrimą proceso šalies prašymu gali teikti kaip konsultantas. Vien tai, kad jis yra įrašytas į Lietuvos Respublikos teismo ekspertų sąrašą, nesuteikia tokiam asmeniui teisės visais atvejais teikti paslaugas teismo eksperto vardu. Todėl asmeniui deklaruojant, jog tyrimą jis atlieka bei tyrimo išvadas teikia kaip teismo ekspertas ne proceso metu ir ne proceso šalių pavedimu, tokios aplinkybės sudaro pagrindą manyti, kad asmuo piktnaudžiauja suteiktais

teismo eksperto įgaliojimais bei klaidina užsakovą. Teismo vertinimu, pats teismo eksperto klaidinimo faktas nėra suderinamas su teismo ekspertui, kaip savo srities profesionalui, keliamais aukštais elgesio standartais, susijusiais su jo profesine veikla ir už tai jam gali būti skiriama nuobauda (2020 m. vasario 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-133-629/2020).

Kaip ir ankstesniais metais, 2020 metais buvo nagrinėjami ginčai, kylantys dėl Audito, apskaitos, turto vertinimo ir nemokumo valdymo tarnybos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Tarnyba) sprendimų. Vienoje iš bylų Teismas pasisakė *dėl bankroto administratorių* kvalifikacijos kėlimo keičiantis reglamentavimui. Byloje pareiškėjas nesutiko su jam paskirta nuobauda, motyvuodamas tuo, jog ginčui aktualiu laikotarpiu nebuvo teisės akto, aiškiai nustatančio, kas yra laikoma nuolatiniu kvalifikacijos kėlimu. Įmonių bankroto įstatyme nebuvo konkretizuota, kas yra nuolatinis kvalifikacijos kėlimas, nenurodytos ir mokymų, kuriuose administratorius turi dalyvauti per atitinkamą laiką, temos. Todėl, vadovaudamasi *lex retro non agit* principu, teisėjų kolegija pripažino, kad pareiškėjas pažeidimo nepadarė (2020 m. balandžio 1 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. eA-669-756/2020). Kitoje administracinėje byloje ginčytas šios Tarnybos sprendimas, kuriuo nuspręsta nepradėti neplaninio bankrutavusio banko bankroto administratoriaus veiklos patikrinimo. Teismas išaiškino, jog Tarnybos kompetencija, įtvirtinta Įmonių bankroto įstatymo 11 ir 11⁷ straipsniuose (2014 m. spalio 14 d. įstatymo Nr. XII-1229 straipsnių redakcija), prižiūrėti administratoriaus veiklą, yra suprantama kaip pareiga tikrinti, ar bankroto administratorius tinkamai vykdo savo pareigas, ar nepažeidžia profesinės etikos reikalavimų. Tačiau Tarnybos kompetencija prižiūrėti bankroto administratoriaus, atsakingo už juridinio asmens bankroto administravimą, veiklą negali būti suprantama kaip teisė nagrinėti ginčus, kylančius Įmonių bankroto įstatymo nustatyta tvarka vykdomų bankroto procedūrų metu tarp bankrutuojančios ar bankrutavusios įmonės ir jos kreditorių, kai siekiama iš įmonės turto tenkinti kreditorių reikalavimus ir užtikrinti kreditorių ir įmonės interesų pusiausvyrą. Ginčai, kylantys iš bankroto teisinių santykių, sprendžiami teismo nagrinėjamoje bankroto byloje (2020 m. birželio 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1398-602/2020).

Energetikos sritis – pagrįstai gali būti įvardijama viena sudėtingiausių administracinių bylų kategorijų. Neretai šio pobūdžio byloms nagrinėti sudaroma išplėstinė teisėjų kolegija. Administracinėje byloje Nr. eA-20-525/2020 išplėstinė teisėjų kolegija sprendė *dėl energetikos įmonės reguliuojamos veiklos planinio patikrinimo* ypatumų, *inter alia* dėl reguliuojamoms priskirtų sąnaudų, dengiamų reguliuojamų veiklų pajamomis, pagrįstumo įvertinimo būdo (metodo), priežiūros institucijos teisės pasitelkti ekspertus ar specialistus iš kitų valstybės institucijų bei organizacijų, tikrinamo ūkio subjektų pareigų pateikti priežiūrą atliekantiems subjektams dokumentus apimties ir kt. (išplėstinės teisėjų kolegijos 2020 m. lapkričio 25 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-20-525/2020). Apžvelgiamoje srityje paminėtina ir administracinė byla Nr. eA-2441-629/2020 susijusi su viešojo intereso gynimu *dėl leidimų gaminti elektros energiją išdavimo* teisėtumo. Byloje nustatyta, kad bendrovės gavo leidimus gaminti elektros energiją laimėjusios skatinimo kvotų paskirstymo aukcioną ir dalyvaudamos aukcione deklaravo, kad statys naujas vėjo jėgaines, tačiau naujų vėjo jėgainių jos nepastatė, o įsigijo kitų subjektų anksčiau pastatytas jėgaines. Šiomis aplinkybėmis Teismas nusprendė, kad šios bendrovės neįvykdė iš skatinimo kvotų paskirstymo aukciono kylančių įsipareigojimų, todėl ginčijami leidimai gaminti elektros energiją joms negalėjo būti išduoti. Teismo vertinimu, negali būti laikomas sąžiningu toks elgesys, kai vietoje pateikto dalyvaujant aukcione įsipareigojimo pastatyti naujas vėjo jėgaines, tuo prisidedant prie atsinaujinančių išteklių energetikos pajėgumų padidinimo šalyje, yra nuperkamos šalyje anksčiau pastatytos jėgainės ir tik padidinami jų pajėgumai. Teisėjų kolegija pripažino, kad bendrovių veikla neatitiko teisės aktų reikalavimų. Dėl to, teisėjų kolegija darė išvadą, kad pirmenybė negali būti teikiama bendrovių privatiems interesams konkurencijoje su viešuoju, o be teisėto pagrindo gautos viešuosius interesus atitinkančių paslaugų (VIAP) lėšos privalo būti gražinamos vadovaujantis teisėtumo principu, užtikrinant, kad nebūtų gaunama nauda už teisės aktų nuostatoms prieštaraujantį elgesį (2020 m. spalio 28 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-2441-629/2020).

ADMINISTRACINIŲ BYLŲ TEISENA

Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ABTĮ) taikymas bei aiškinimas – nuolat aktuali ir vis naujomis administracinės jurisprudencijos nuostatomis papildanti Teismo jurisdikcinės veiklos sritis.

2020 metais Teismas pasisakė *dėl advokato padėjėjo teisės perigalioti advokatą atstovauti apeliacinės instancijos teisme*. Remdamasis Civilinio kodekso 2.145 straipsnio 1 dalimi, Advokatūros įstatymo 34 straipsnio 2 dalimi, Teismas padarė išvadą, kad įgaliotas asmuo (byloje nagrinėtu atveju – advokato padėjėjas) negali perigaliotam asmeniui perduoti daugiau teisių, nei jis pats jų turi pagal įgaliojimą (atstovavimo sutartį), t. y. negalėdamas atstovauti pareiškėjui apeliacinės instancijos teisme, advokato padėjėjas negalėjo perigalioti tai padaryti kito asmens (nagrinėtoje byloje – advokato). Šios išvados niekaip nekeičia aplinkybė, kad pareiškėjo ir advokato padėjėjo sudarytoje atstovavimo sutartyje nurodyta, jog advokato padėjėjui suteikiama teisė apskusti teismo sprendimą bei atstovauti visų rūšių ir instancijų teismuose, kadangi advokato padėjėjui atstovavimo sutartimi (pavedimu) negalėjo būti suteikta daugiau teisių, nei jis galėjo jų turėti pagal imperatyvias įstatymo nuostatas (2020 m. vasario 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eAS-105-756/2020](#)).

Taip pat 2020 metais Teismas išnagrinėjo bylą, kurioje pasisakė *dėl galimybės skusti administracinį sprendimą, kuris teismo nagrinėjimo metu jau yra įgyvendintas*. Ginčas byloje kilo dėl sprendimo, kuriuo buvo patvirtintas 2017–2018 metų tarnybinis tvarkaraštis. Pirmosios instancijos teismui konstatavus, kad pareiškėjo skundo reikalavimo tenkinimas ar atmetimas jokių teisinių pasekmių nebesukeltų, nes yra pasibaigęs tvarkaraščio galiojimo laikotarpis, Teismas su tokia pozicija nesutiko ir išaiškino, jog administraciniam teismui vykdant viešojo administravimo subjektų kontrolę bylose dėl administracinių aktų panaikinimo, yra sprendžiama, ar administracinis aktas buvo teisėtas jo priėmimo metu. Administracinio akto teisėtumo, buvusio jo priėmimo metu, patikrinimas suponuoja išvadą, kad faktinės padėties pasikeitimas ar teisinio reglamentavimo pasikeitimas nedaro įtakos administracinio sprendimo teisėtumui, tačiau sudaro pagrindą priimti naują administracinį sprendimą. Taigi aplinkybė, jog administracinės bylos nagrinėjimo metu pasibaigė 2017–2018 m. tarnybinio tvarkaraščio galiojimo laikotarpis, savaime nedaro

administracinio proceso beprasmiu, nes teismas turi patikrinti ginčijamo administracinio akto teisėtumą, buvusį jo priėmimo metu (2020 m. rugsėjo 16 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eAS-547-968/2020](#)).

Nemažai aktualių išaiškinimų pateikta *bylinėjimosi išlaidų atlyginimo* srityje. Išplėstinės teisėjų kolegijos nagrinėtoje administracinėje byloje išsamiai paaiškinta, kas turėtų būti vertinama, sprendžiant dėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo tais atvejais, kai byla nutraukta pareiškėjui atsisakius skundo ne dėl to, jog atsakovas geruoju patenkino reikalavimą. Teismas nurodė, jog sprendžiant trečiojo suinteresuoto asmens patirtų teismo išlaidų atlyginimo klausimą tuomet, kai administracinė byla buvo nutraukta jos neišnagrinėjus iš esmės (t. y. kai nėra aišku, kieno naudai būtų buvęs priimtas galutinis teismo sprendimas), pirmiausia būtina įvertinti kelto ginčo turinį, nustatyti, kaip pareiškėjo kelti reikalavimai yra susiję su trečiojo suinteresuoto asmens teisėmis, kieno iniciatyva tretieji suinteresuoti asmenys buvo įtraukti į bylos nagrinėjimą, įvertinti, kokioje bylos nagrinėjimo stadijoje byla buvo nutraukta, nustatyti atsakingą dėl bylinėjimosi išlaidų kilimo asmenį ir pan. (išplėstinės teisėjų kolegijos 2020 m. gegužės 13 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [eAS-144-662/2020](#)).

Atsižvelgdamas į dėl karantino sukeltą sumaištį, Teismas, vertindamas *prašymą atnaujinti praleistą apeliacinio skundo padavimo terminą*, atkreipė dėmesį į tai, kad Lietuvos Respublikoje nuo 2020 m. kovo 16 d. 00:00 val. iki 2020 m. birželio 16 d. 24:00 val. buvo paskelbtas karantino režimas, kurio metu buvo apribota darbo ir ūkinė veikla bei nustatytos kitos sąlygos, susijusios su paslaugų teikimo ribojimu (2020 m. rugpjūčio 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [AS-538-520/2020](#)). Karantino padaryta įtaka Lietuvos pašto siuntų įteikimo tvarkai Lietuvoje įvertinta ir svarstant bekontakčio siuntų įteikimo svarbą nustatant procesinio dokumento gavimo momentą (2020 m. birželio 17 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [AS-405-438/2020](#)).

Apžvelgiamais metais Teismas, sprenddamas proceso atnaujinimo klausimą, administracinėje byloje Nr. P-10-575/2020 pirmą kartą taikė ABTĮ naujai įtvirtintą pagrindą *atnaujinti procesą Jungtinių Tautų Žmogaus teisių komitetui konstatavus Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto pažeidimą* (2020 m. lapkričio 11 d. nutartis administracinėje byloje Nr. [P-10-575/2020](#)).

KREIPIMAI Į ESTT 2020 METAIS

Administracinėje byloje Nr. eA-1-442/2020 buvo nagrinėjamas mokestinis ginčas dėl patikrinimo ataskaitos, kuria be kita ko, patikslinta pareiškėjo deklaruota importuotų prekių muitinė vertė. LVAT teisėjų kolegija nutarė kreiptis į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą (ESTT) su prašymu priimti prejudicinį sprendimą klausimu, ar Tarybos reglamentas (EEB), nustatantis Bendrijos muitinės kodeksą, bei Sąjungos muitinės kodeksas turi būti aiškinami taip, kad sandorio (muitinės) vertė turi būti patikslinta į ją įtraukiant visas gamintojo (pardavėjo) faktiškai patirtas prekių vežimo iki jų įvežimo į Sąjungos (Bendrijos) muitų teritoriją vietos išlaidas, kai pagal prekių tiekimo sąlygas pareiga padengti šias išlaidas teko gamintojui ir šios vežimo išlaidos viršijo sulygtą ir pirkėjo faktiškai sumokėtą kainą, tačiau pirkėjo sumokėta kaina atitiko realią prekių vertę, net jei ši kaina nebuvo pakankama padengti visas gamintojo patirtas vežimo išlaidas (bylos Nr. C-75/20).

Administracinėje byloje Nr. eA-3312-822/2020 buvo analizuojama situacija, kai asmuo neįgijo formalus farmacininko profesinės kvalifikacijos įrodymo, nes jai įgyti būtinus reikalavimus įvykdė ne vienoje, o keliose ES valstybėse narėse. LVAT teisėjų kolegija nutarė kreiptis į ESTT su prašymu priimti prejudicinį sprendimą klausimu, ar gali būti taikomos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo nuostatos, numatančios, jog asmuo neįgijo formalus kvalifikacijos įrodymo, nes profesinei kvalifikacijai įgyti būtinus reikalavimus įvykdė ne vienoje, o keliose ES valstybėse narėse. Taip pat keliamas klausimas, ar Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo nuostatos turi būti vertinamos kaip įpareigojančios kvalifikaciją pripažįstančią instituciją įvertinti visų asmens pateiktų dokumentų, galinčių įrodyti profesinę kvalifikaciją, turinį, jų atitiktį priimančiojoje valstybėje narėje keliamiems reikalavimams profesinei kvalifikacijai įgyti, ir, esant poreikiui, taikyti kompensacines priemones (bylos Nr. C-166/20).

Administracinėje byloje Nr. A-830-442/2020 buvo nagrinėjamas mokestinis ginčas dėl akcizų ir importo pridėtinės vertės mokesčio (PVM) mokėjimo už neteisėtai įvežtas cigaretes. Išanalizavus Europos Sąjungos teisės aktų nuostatas bei įvertinus esamą

ESTT jurisprudenciją, LVAT teisėjų kolegijai kilo abejonių dėl to, ar iš tiesų kontrabandinių prekių konfiskavimas po to, kai jos jau buvo neteisėtai įvežtos ir išleistos vartoti Lietuvoje, panaikina mokestines prievoles. Todėl, be kita ko, įvertinusi tai, jog įstatymų leidėjas nacionalinėje Lietuvos teisėje iš esmės laikosi kitokios pozicijos, LVAT teisėjų kolegija nutarė kreiptis į ESTT su prašymu priimti prejudicinį sprendimą dėl to, ar 2013 m. spalio 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES), kuriuo nustatomas Sąjungos muitinės kodeksas, turi būti aiškinamas taip, kad skola muitinei išnyksta, kai kontrabandinės prekės buvo sulaikytos ir vėliau konfiskuotos po to, kai jos jau buvo neteisėtai įvežtos į Sąjungos muitų teritoriją (išleistos vartoti) ir ar prievolė mokėti akcizą ir (ar) PVM neišnyksta tuo atveju, kai kontrabandinės prekės sulaikomos ir vėliau konfiskuojamos po to, kai jos jau buvo neteisėtai įvežtos į Sąjungos muitų teritoriją (išleistos vartoti), net jei skola muitinei išnyko Reglamento (ES) numatytu pagrindu (bylos Nr. C-489/20).

Administracinėje byloje Nr. A-2638-968/2020 buvo siekiama panaikinti patikrinimo ataskaitą, kuria buvo įregistruota skola muitinei, nusprendus pareiškėją bei prekių pardavėją laikyti susijusiais asmenimis ir importuotų prekių muitinės vertę nustatyti pagal muitinės prekių muitinio įforminimo informacinėje sistemoje esančius duomenis, nesivadovaujant importo deklaracijose nurodyta sandorių verte. LVAT teisėjų kolegijai kilo klausimas dėl Bendrijos muitinės kodekso ir Bendrijos muitinės kodekso įgyvendinimo reglamento nuostatų, įtvirtinančių „susijusių asmenų“ sąvoką, aiškinimo, kai nėra oficialių dokumentų, patvirtinančių verslo partnerystę ar kontrolę, tačiau objektyviais įrodymais pagrįstos sandorių sudarymo aplinkybės yra būdingos ne veikiant įprastinėmis ekonominės veiklos sąlygomis, bet labiau atvejais, kai tarp sandorio šalių egzistuoja ypač glaudūs ir dideliu abipusiu pasitikėjimu pagrįsti verslo santykiai, arba viena sandorio šalis kontroliuoja kitą, arba abi sandorio šalys yra kontroliuojamos trečiojo asmens. Taip pat bylą nagrinėjanti teisėjų kolegija nutarė išsiaiškinti, ar atitinkamos Bendrijos muitinės kodekso nuostatos turi būti aiškinamos kaip draudžiančios prekės muitinės vertę nustatyti pagal nacionalinėje duomenų bazėje esančią informaciją tik apie vieną tos pačios kilmės prekių, nors ir nepanašų, bet

priskiriamų tai pačiai ES integruotojo maitų tarifo (TARIC) pozicijai, maitinę vertę. Siekdama gauti atsakymus į nurodytus klausimus, LVAT teisėjų kolegija ir kreipėsi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą (bylos Nr. C-599/20).

LVAT rinkimų byloje dėl Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimo neregistruoti politinės partijos „Drąsos kelias“ keliamos kandidatės į Seimo narius teisėtumo ir pagrįstumo, nutarė kreiptis į Europos Žmogaus Teisių Teismą su prašymu pateikti konsultacinę išvadą. LVAT paprašė išaiškinti, ar Lietuva, ne užtikrindama iš nacionalinės teisės ir Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatų kylančių tarptautinių įsipareigojimų suderinamumo, dėl ko asmeniui, pašalintam iš Seimo nario pareigų

apkaltos proceso tvarka, 6 metus užkertamas kelias įgyvendinti „pasyviają“ rinkimų teisę, peržengia Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos suteikiamą nuožiūros laisvę. LVAT taip pat prašo atsakyti į klausimą, kokie Konvencijos reikalavimai ir kriterijai apibrėžia proporcingumo principo taikymo ribas, į kuriuos nacionalinis teismas turėtų atsižvelgti ir patikrinti, ar jie tenkinami susiklosčiusioje nagrinėjamoje situacijoje. Taip pat ar tokioje situacijoje vertinant bendrojo pobūdžio draudimo, kuriuo ribojamas naudojimas Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje numatytais teisėmis, proporcingumą, lemiamą reikšmę turi būti suteikta ne tik termino nustatymui, bet ir individualioms atvejo aplinkybėms, susijusioms su pareigų, iš kurių pašalintas asmuo, bei veikos, dėl kurios įvykdyta apkalta, pobūdžiu.

AR PASAULINĖ PANDEMIJA PAKEITĖ LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO DARBĄ?

Prasidėjus pasaulinei pandemijai (arba pasaulinei epidemiologinei krizei) 2020-aisiais metais Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nestabdė savo veiklos – ir toliau bylos buvo nagrinėjamos taip pat intensyviai. Teisėjų ir teisininkų darbo krūvis nemažėjo – įvertinus praėjusių metų rezultatus, išnagrinėtų bylų skaičius netgi pagausėjo. Lietuvos Vyriausybės patvirtinti karantino apribojimai gerokai pakoregavo darbą valstybiniame sektoriuje, imta dirbti nuotoliniu būdu, o žodiniai teismo posėdžiai persikėlė į virtualią erdvę – tai, žinoma, paveikė visų teismo darbuotojų darbo organizavimą. Apie tai, kokie pokyčiai įvyko teismo veikloje, su kokiais iššūkiais teko susidurti organizuojant teismo personalo darbą, kalbamės su Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo kanclere *dr. Renata Juzikiene*.

2020 metai buvo sudėtingi metai ne tik kiekvienam iš mūsų asmeniškai, bet ir institucijoms, jų vadovams, kolektyvams. Sakykite, kaip teisme buvo organizuojamas darbas pandemijos laikotarpiu? Kokių priemonių buvo imtasi, ar pavyko sklandžiai pereiti prie nuotolinio kolektyvo darbo? Ar dažnai teko elgtis kūrybingai?

Išties, metai buvo išskirtiniai. Administracine (vadybine) prasme nauja buvo tai, kad sprendimus reikėjo priimti greitai ir individualiai, nes bendri, centralizuoti sprendimai pasiekdavo mus visus vėliau nei susidurdavome su konkrečia situacija ir iš jos kylančiais klausimais. Be abejo, turėjome visą teismo darbą organizuoti maksimaliai nuotoliniu būdu, taip pat užtikrinti didžiausią saugumą tų darbuotojų, kurie negalėjo visų savo darbinių funkcijų atlikti iš namų, privalėjome labai greitai išmokyti organizuoti nuotolinius teismo posėdžius, užtikrinti saugią nuotolinę prieigą prie darbo dokumentų, suteikti galimybę juos pasirašyti nuotoliniu būdu. Manau, jog mūsų teismui buvo paprasčiau, nes jau dvejus metus teisme taikėme iš dalies nuotolinio darbo modelį ir nuotolinio darbo kultūra jau buvo susiformavusi. Visos nuotolinio darbo priemonės ir sąlygos, teisinis reguliavimas buvo sukurtas, darbuotojų pasiekiamumas užtikrintas. Tiesa, anksčiau nuotolinis darbas vykdavo tik dvi dienas per savaitę, ir buvo taikomas

ne visiems darbuotojams. 2020-aisiais teko pereiti prie kitokio nuotolinio darbo intensyvumo. Visiškai nauja buvo organizuoti nuotolinius teismo posėdžius, tačiau tiek teisėjai, tiek posėdžių sekretorės puikiai prisitaikė, įvaldė nuotolinių posėdžių vedimo ir organizavimo įgūdžius, ir net vasarą, kai buvo panaikinti karantino ribojimai, teismas teikė prioritetą nuotolinių žodinių posėdžių organizavimui. Taigi, 2020-aisiais metais reikėjo kitokių nei įprasta įgūdžių organizuojant darbą.

Turbūt pats kūrybiškiausias sprendimas buvo rinkimų į Teisėjų tarybą organizavimas Visuotinio teisėjų susirinkimo metu. Tuomet teismo kieme įkūrėme balsavimo apygardą, užtikrindami slaptą balsavimą tiek prie urnos, tiek atvykus automobiliu. Pavyko sėkmingai įgyvendinti šį projektą – dviejų teismų teisėjai galėjo saugiai balsuoti ir išreikšti savo valią Teisėjų tarybos rinkimuose.

Kas Jums buvo svarbiausia įgyvendinant sumanymus – kruopščiai suplanuotas veiksmų ir darbų planas, skyrių vadovų pagalba ar kiekvieno darbuotojo asmeninės savybės?

Manau, kad visi nurodyti veiksniai buvo vienodai svarbūs, nes jie yra tarpusavyje susiję ir užtikrina sėkmingą organizacijos darbą. Būtų sudėtinga sudaryti konkretų veiksmų ir darbų planą be padalinių vadovų pagalbos, nes būtent jie žino savo padalinio veiklos specifiką, todėl nesuderinus su vadovais planas tiesiog gali neveikti. Visuose teismo darbo organizavimo etapuose svarbus kiekvienas darbuotojas, kurio savybės, kintant darbo aplinkai, taip pat gali keistis, todėl ypač svarbu žinoti bei

panaudoti kiekvieno jų stipriąsias puses ir padėti ten, kur yra sudėtingiau. Iš tikrųjų, labai vertinu teismo kolektyvą. Karantino metu žmonės buvo iniciatyvūs, dalinosi mintimis bei idėjomis, ir džiaugiuosi, kad kolektyvas yra lankstus ir progresyvus.

Ar pastebėjote, jog nuotoliniu būdu darbas vyksta taip pat kokybiškai kaip ir atvykus į teismą?

Galiu drąsiai sakyti, kad darbo kokybė nenukentėjo: mes susitelkėme, nusiteikėme ir dirbome bei toliau dirbame puikiai. Be abejo, negaliu sakyti, kad visi žmonės vienu metu priima nuotolinio darbo iššūkius, ne visiems lengva suderinti namų buitį, vaikų priežiūrą ir darbą iš namų, todėl, esant būtinybei, galima atvykti į teismą ir atlikti užduotis teismo patalpose – tam buvo įkurtos papildomos atskiros laikinosios darbo vietos, kur darbuotojai galėtų dirbti po vieną, be kontakto su kitais kolegomis. Labai skatiname, kad darbuotojai praneštų apie bet kokius trikdžius, kuriuos jie patiria dirbdami nuotolinį darbą, ir pagal turimas galimybes stengiamės juos pašalinti, sukurti kuo geresnes sąlygas atlikti darbus. Aišku, negalime lygiuotis su privačiu verslu, kuris gali darbuotojams suteikti ir kompiuterius, ir kitą reikalingą įrangą – tokių finansinių galimybių neturime, tačiau stengiamės padaryti viską, ką galime.

Kokią šiuo krizės laikotarpiu išmoktą pamoką galėtumėte pavadinti svarbiausia organizuojant sklandų teismo personalo darbą? Ar susidūrėte su darbuotojų motyvavimo iššūkiais ir kaip juos įveikėte? Kas Jums pačiai padeda įveikti iššūkius darbe ir gyvenime?

Darbai vykstant nuotoliniu būdu pastebėjau, kad būtina kuo daugiau komunikuoti su kolegomis, kaip sakoma, nuolat „tikrinti kolektyvo temperatūrą“, kuri gali labai greitai kisti, nes natūralu, jog yra daug nerimo, baimės, nežinios. Tos neigiamos emocijos gali persikelti į darbinę aplinką. Taigi, kiekvieną savaitę susitinkame su padalinių vadovais virtualiame susirinkime, aptariame tiek bendrus teismo reikalus, tiek kiekvieno padalinio rūpesčius. Taip pat skatinu padalinių vadovus nuolat organizuoti susitikimus su padalinio darbuotojais ir operatyviai spręsti jų iškeltus klausimus. Be to, stengiamės išlaikyti tradicijas ir neatsisakyti tradicinių renginių, kad ir nuotoliniu būdu: bendrų kolektyvo mokymų, kalėdinių nominacijų. Šie metai yra teismo jubiliejiniai metai: Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas švenčia savo veiklos 20-metį, tad jau pažadėjome kolektyvui, kad panaikinus karantino ribojimus būtinai visi susitikime ir prasmingai paminėsime šią progą.

Dar vienas labai svarbus dalykas, išryškėjęs karantino laikotarpiu – tai būtinas visų procesinių ir neprocesinių dokumentų skaitmenizavimas, kuris leidžia dar daugiau darbų atlikti iš namų, nes šiuo metu vis tiek tenka vykti į teismą susipažinti su popierinėmis bylomis, arba jas papildomai skenuoti. Džiaugiamės, kad jau nuo praėjusių metų skaitmenizavome savo vidaus dokumentus, todėl, tikėtina, mums bus lengviau visapusiškai naudoti Dokumentų valdymo sistemą (LITEKO-2 DVS), leidžiančią visus neprocesinius dokumentus tvarkyti ir valdyti elektroniniu būdu.

Nors metai nebuvo lengvi, bet vis dėlto jie buvo įdomūs. Daug naujų patirčių ir naujų iššūkių. Be abejo, turime būti pasirengę priimti daugiau atsakomybės, parodyti daugiau žmogiškumo ir supratingumo, bet aš visada skatinu atvirą bendravimą, bendrą sprendimų priėmimą ir maksimalų įsiklausymą į kiekvieno žmogaus poreikius. Tad tikiu, kad šios darbo kultūros vertybės leis ir šiuo nestandartiniu laikotarpiu kolektyvui dirbti darniai ir sklandžiai. O pati stengiuosi išlaikyti pozityvų požiūrį, galvoti, kad gyvenimas nesustojo, tik tapo kiek kitoks. Ir tame kitoniškume mėginu atrasti daug naujų spalvų: daugiau gamtos, daugiau pasivaikščiojimų, daugiau laiko su šeima, kartu gaminant skanų maistą, žiūrint gerą filmą, žaidžiant stalo žaidimus. Stiprybės, įsiklausymo ir sveikatos visiems!

Teismo raštinė – tarsi viso teismo veidas. Būtent joje dirbantis personalas sutinka į teismą besikreipiančius asmenis, daugiausiai bendrauja su teismo proceso dalyviais. 2020-aisiais apribojus tiesioginį asmenų aptarnavimą, „gyvų“ teismo posėdžių organizavimą, dar labiau išryškėjo raštinės vaidmuo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo veikloje – tiek užtikrinant informacijos suteikimą laiku teismo klientams, tiek ištiesiant pagalbos ranką teismo kolektyvui. Kaip buvo organizuojami teismo posėdžiai, kaip pavyko užtikrinti sklandų teismo raštinės darbuotojų darbą ir išlaikyti aukščiausius klientų aptarnavimo kokybės standartus, teiravomės teismo raštinės vedėjos *Kristinos Bielinienės*.

2020 metais, nepaisant kilusios pasaulinės pandemijos bei įvesto visuotinio karantino, teisme nagrinėti skiriamų bylų skaičius išliko toks pat aukštas, taigi, nemažėjo darbo krūvis ir teismo raštinei. Ar galite pasidalinti paslaptimi, kaip pavyko atlikti visas užduotis?

2020 metais pasaulinė pandemija ir visuotinis karantinas labai pakeitė įprastą gyvenimo ir darbo ritmą. Išties, skiriamų nagrinėti bylų skaičius nekito, todėl stengėmės darbą organizuoti taip, kad saugiai užtikrintume klientų interesus, ir kad laiku būtų sutvarkytos bylos. Raštinė aktyviai prisidėjo prie to, kad dokumentus teismui būtų galima pateikti paštu, elektroniniu paštu ir per Elektroninių paslaugų portalą. Tuo metu, kai buvo taikomi griežčiausi karantino ribojimai, klientams, norintiems pateikti popierinius dokumentus, prie įėjimo į teismo pastatą įrengėme specialią pašto dėžutę. Apie dėžutėje paliktų dokumentų priėmimą klientus informuodavome telefonu. Visais atvejais atsižvelgdavome į individualią situaciją – jei fiziškai atvykusio kliento negalėjome aptarnauti teismo pastato viduje, būdavo atvejų, kad teismo raštinės darbuotojas, „apsiginklavęs“ visomis reikalingomis apsaugos priemonėmis, išeidavo klientui suteikti informaciją į lauką.

Manau, kad dirbant sudėtingomis sąlygomis sudėtingas situacijas padėjo spręsti viso kolektyvo susitelkimas, raštinės darbuotojų lankstumas ir supratingumas, vadovybės palaikymas. Džiaugiuosi, kad visus sunkumus vis tik sėkmingai įveikėme.

Teismo posėdžiai vyko nuolat – net ir prasidėjus karantinui, teisme vyko bylų nagrinėjimas, tiesa, nuotoliniu būdu. Ar galėtumėte pasidalinti patirtimi, kas Jūsų darbe labiausiai prisidėjo prie to, jog teismo posėdžių organizavimas nuotoliniu būdu vyktų sklandžiai, be techninių trikdžių?

Pirmojo nuotolinio teismo posėdžio organizavimas visiems buvo labai įdomus potyris ir klausimų kilo išties daug. Pradžia nebuvo lengva – tai kamera neįsijungia,

tai garso nėra, tai vienas posėdžio dalyvių įsijungęs mikrofoną, nors tuo metu nekalba. Tam, kad viskas vyktų sklandžiai, labai padėjo mūsų informacinių technologijų specialistai, kurie visuomet buvo šalia pasirengę pagelbėti, pamokyti, pakonsultuoti. Vis dėlto vos po kelių pirmųjų bandymų tapo aišku, jog nuotoliniai žodiniai teismo posėdžiai tikrai labai patogūs tiek proceso šalims, tiek ir teisėjams. Dabar negalime šia patirtimi atsidžiaugti. Siūlėme nuotolinius ar iš dalies nuotolinius posėdžius ir tuo metu, kai karantino ribojimai buvo laisvesni, ir dauguma proceso dalyvių rinkosi būtent juos. Mano manymu, jie iš tiesų palengvina proceso šalių bylinėjimąsi.

Taip pat verta paminėti ir patirtį, kai šiek tiek atlaisvinus karantino ribojimus, į viešą rezonansinės bylos žodinį posėdį atvyko ne tik bylos šalys ir jų atstovai, tačiau ir byla besidomintys žmonės. Siekdami užtikrinti visus sveikatos apsaugos reikalavimus, ypač atstumo tarp asmenų laikymąsi, teismo posėdį transliavome į kitas posėdžių sales ir taip suteikėme besidomintiems galimybę gyvai stebėti posėdį.

Apibendrinama pastebėčiau, kad į iškylančias kliūtis žvelgiant kūrybingai ir planuojant iš anksto, viskam galima pasiruošti.

Didžiąją metų dalį klientai buvo aptarnaujami nuotoliniu būdu. Ar kilo sunkumų teikiant informaciją suinteresuotiems asmenims? Galbūt sulaukėte netikėtų klausimų ar pasiūlymų?

Klientai buvo supratingi, bet pasitaikė visko. Buvo ir gudraujančių – kai kas mėgindavo prasmukti į teismą be leidimo, kiti norėjo teikti skundą telefonu. Pasitaikė, jog asmenys skambino tik pasikalbėti ar pasibarti. Sulaukėme klausimų, kaip apsirengti į posėdį, jeigu posėdis vyks nuotoliniu būdu. Bet dėl to mūsų darbas tik įdomesnis, nes raštinė – tai ne tik bylos ar posėdžiai. Čia mes aptarnaujame klientus ir sukuriame jiems pirmąjį išpuolį apie teismą, kuris turi būti maksimaliai profesionalus ir kultūringas. Čia „veiksmas vyksta“.

Dėkojame už pokalbį.

Kalbėjosi *Neringa Lukoševičienė*

2020 METŲ ĮVYKIAI IR RENGINIAI

SAUSIS

↓ Sausio 31 d. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas pasveikino Mykolo Romerio universiteto Teisės mokyklą baigusius absolventus. LVAT teisėjas Ramūnas Gadliauskas diplomų įteikimo šventėje teismo vardu apdovanojo trijų, komisijos pripažintų geriausiai, viešosios teisės srities magistro darbų autorius.

KOVAS

↓ Kovo 4 d. teisme lankėsi Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacijos Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuro (ESBO ODIHR) Poreikių vertinimo misijos ekspertai, vertinę institucijų pasirengimą 2020 metų Lietuvos Respublikos Seimo rinkimams. Apsilankę ekspertai Vladimir Misev ir Oleksii Lychkovakh susitikimo metu domėjosi, kokia yra rinkimų ginčų nagrinėjimo tvarka ir procedūros, Vyriausiosios rinkimų komisijos sprendimų apskundimo ir rinkimų bylų išnagrinėjimo terminai, pagrindai, leidžiantys su skundu kreiptis į Lietuvos vyriausiąją administracinę teisimą, rinkimų bylų statistika.

VASARIS

Nuo 2020 m. vasario 4 d. LVAT biuletėnis pradėtas leisti elektronine forma. Naujasis administracinės praktikos biuletėnis Nr. 37, kuriame apibendrinta 2019 metų sausio-birželio mėnesių esminė LVAT bei Europos Sąjungos teismų praktika ir sprendimų apžvalgos, bei kiti teismo praktikos biuletėniai yra viešai bei nemokamai prieinami Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo tinklalapyje. Informacinio leidinio periodiškumas išliko toks pat – dukart per metus.

Vasario 21 d. LVAT pirmininko pavaduotoja Skirgailė Žalimienė, teisėjos Ramutė Ruškytė ir Virginija Volskienė dalyvavo Vilniaus apygardos administraciniame teisme surengtoje apskritojo stalo diskusijoje „Teisminė mediacija administraciniuose ginčuose. Kur link judame?“. 2019 m. kovo 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo redakcija, kurioje įtvirtinta galimybė administraciniame procese ginčą spręsti teisminės mediacijos būdu. Diskusijoje Lietuvos administracinių teismų teisėjai, teisėjai mediatoriai, kitų institucijų atstovai dalijosi patirtimi apie tai, kaip praktiškai sekasi taikyti šią procedūrą, svarstė kitus su teismine mediacija susijusius aktualius klausimus.

BIRŽELIS

↓ Birželio 30 d. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas Vilniaus universiteto Teisės fakulteto magistro diplomų įteikimo šventėje pasveikino absolventus ir apdovanojo trijų geriausių magistro darbų viešosios teisės srityje autorius. Visus absolventus su gražia mokslų baigimo švente LVAT vardu pasveikino ir apdovanojimus įteikė teismo pirmininkas Gintaras Kryževičius, kuris absolventams linkėjo atrasti save teisininko kelyje bei išmėginti karjeros galimybes teismų sistemoje.

Vilniaus universiteto Teisės fakulteto nuotrauka

RUGSĖJIS

→ Rugsėjo 21 d. patvirtinta nauja Pretendentų į teisėjus atrankos komisijos sudėtis – viena iš narių Teisėjų taryba paskyrė Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo pirmininko pavaduotoją, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto docentę dr. Skirgailę Žalimienę. Pretendentų į teisėjų atrankos komisijos tikslas – padėti Respublikos Prezidentui atrinkti tinkamiausius kandidatus teismų teisėju, pirmininku, pirmininkų pavaduotoju, skyrių pirmininkų pareigoms užimti.

Rugsėjo 24 d. teisme apsilankė Vilniaus universiteto Teisės fakulteto IV kurso studentai, studijuojantys Administracinio proceso inscenizaciją. Susitikime dalyvavusi LVAT teisėja Dalia Višinskienė bei Teismų praktikos departamento direktorė Audronė Gedmintaitė studentams pristatė pagrindines LVAT veiklos sritis, pasakojo apie administracinio proceso subtilybes, bylų nagrinėjimo ypatumus, teismo posėdžių organizavimą, aptarė administracinių bylų kelią nuo skundo padavimo teismui dienos iki sprendimo įteikimo proceso šalims.

SPALIS

↓ Spalio 23 d. diskusijoje „Lietuvos Respublikos Konstitucija ir teisėkūros kokybė“, kuri vyko Lietuvos Respublikos Prezidentūroje, dalyvavo ir pranešimą skaitė LVAT teisėja Dalia Višinskienė. Diskusijoje dalyvavę teisininkai – Seimo, Vyriausybės, Teisingumo ministerijos teisės padalinių vadovai, mokslininkai, teisėjai – aptarė Lietuvos teisėkūros problemas ir priemones sklandesnei teisėkūrai užtikrinti.

Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijos informacija ir Roberto Dačkaus nuotrauka.

LAPKRITIS

Lapkričio 3-6 d. vyko visuotinis teisėjų susirinkimas. Buvo renkama ir lapkričio 6 d. patvirtinta naujos sudėties Teisėjų taryba, kurią sudaro 17 narių, iš jų – du Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjai. Pagal pareigas Teisėjų taryboje teisėjams atstovauja LVAT pirmininkas Gintaras Kryževičius. LVAT teisėjas Ramūnas Gadliauskas į Teisėjų tarybą buvo išrinktas slaptu teisėjų balsavimu. Siekiant užtikrinti su pandemija susijusių ribojimų laikymąsi, slaptas balsavimas šiame visuotiniame susirinkime buvo surengtas teismo kieme – jame savo balsus ir skyrė Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo ir Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėjai.

↓ Lapkričio 20 d. vyko Vilniaus universiteto Teisės fakulteto ir Lietuvos Europos teisės asociacijos, bendradarbiaujant su Lietuvos Aukščiausioju Teismu, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo ir Lietuvos teisininkų draugija suorganizuota mokslinė konferencija internetu „Europos Sąjungos teisinės tapatybės bei ieškant: žmogaus teisių ir ekonominių laisvių teisinių standartų pokyčiai Europoje“, kuri buvo transliuojama *Facebook* platformoje. Renginyje sveikinimo žodį tarė LVAT pirmininkas Gintaras Kryževičius. Pranešimą „ES vidaus rinkos laisvių ir pagrindinių teisių sankirtos Lietuvos teismuose“ skaitė LVAT pirmininko pavaduotoja, Vilniaus universiteto Teisės fakulteto docentė dr. Skirgailė Žalimienė.

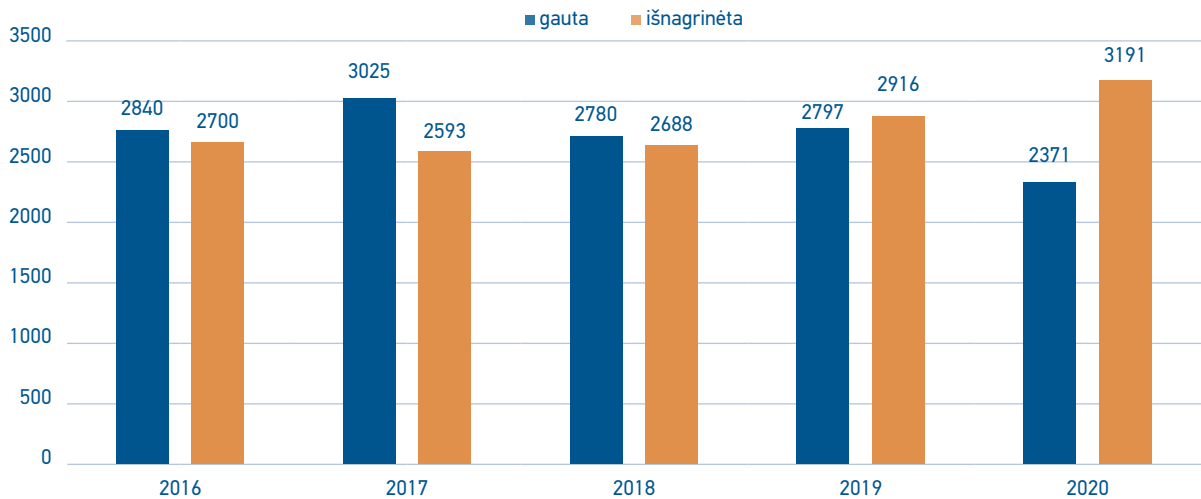
Lapkričio 27 d. vykusiame Teisėjų tarybos posėdyje buvo išrinkti teisėjai į naujos sudėties Teisėjų etikos ir drausmės komisiją (TEDK). TEDK nare paskirta Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėja Veslava Ruskan. Teisėjų etikos ir drausmės komisija yra teismų savivaldos institucija, sprendžianti drausmės bylų teisėjams iškėlimo klausimus

GRUODIS

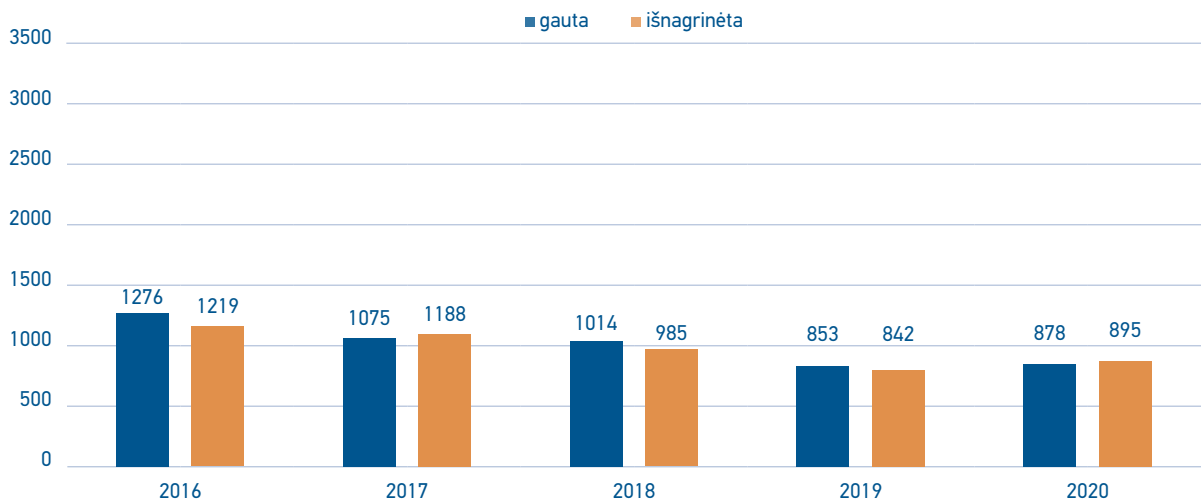
Gruodžio 4 d. Teisėjų taryba, vadovaudamasi Teismų įstatymu, trejiems metams sudarė Pretendentų į teisėjus egzaminų komisiją. Savo veiklą ši komisija pradėjo nuo gruodžio 6 dienos. Vienu iš naujai sudarytos Pretendentų į teisėjus egzaminų komisijos nariu tapo Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo teisėjas Laimutis Alechnavičius.

LIETUVOS VYRIAUSIOJO ADMINISTRACINIO TEISMO 2020 METŲ VEIKLOS STATISTIKA

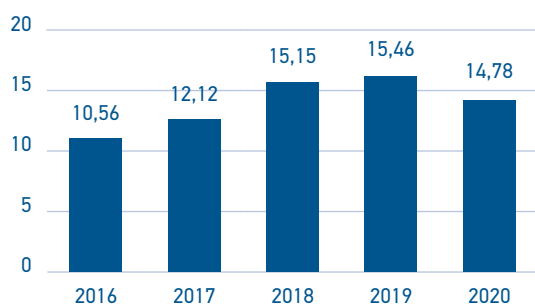
LVAT GAUTOS IR IŠNAGRINĖTOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ BYLOS

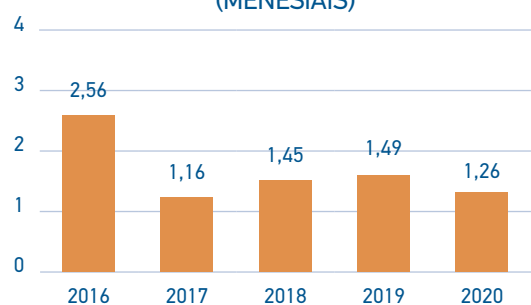
LVAT GAUTOS IR IŠNAGRINĖTOS BYLOS DĖL PROCESO ATNAUJINIMO IR BYLOS PAGAL ATSKIRUOSIUS SKUNDUS

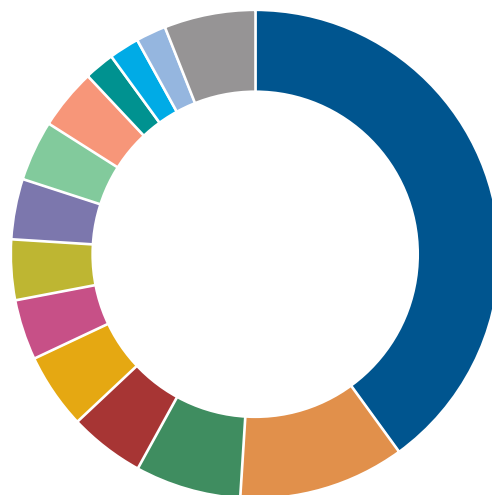
VIDUTINĖ ADMINISTRACINIŲ GINČŲ BYLŲ NAGRINĖJIMO TRUKMĖ (MĖNESIAIS)

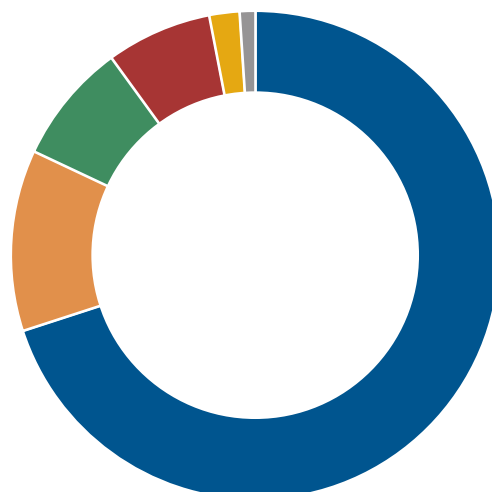
VIDUTINĖ BYLŲ PAGAL ATSKIRUOSIUS SKUNDUS NAGRINĖJIMO TRUKMĖ (MĖNESIAIS)

2020 METAIS LVAT IŠNAGRINĖTŲ ADMINISTRACINIŲ BYLŲ PAGAL APELIACINIUS SKUNDUS PASKIRSTYMAS PAGAL KATEGORIJAS

BYLŲ PAGAL APELIACINIUS SKUNDUS DĖL APYGARDŲ ADMINISTRACINIŲ TEISMŲ SPRENDIMŲ NAGRINĖJIMO REZULTATAI 2020 METAIS

KITI 2020 METŲ SKAIČIAI

117

Tiek gauta skundų dėl
Vyriausiosios rinkimų komisijos
sprendimų ar neveikimo.

27

Tiek 2020 m. buvo gauta prašymų (pareiškimų) ištirti
norminių administracinių aktų, kuriuos priėmė
centriniai valstybinio administravimo subjektai,
teisėtumą (beveik 2,5 kartų daugiau, nei 2019 metais).

32

Tiek administracinių ginčų
bylų nagrinėjo išplėstinės
teisėjų kolegijos.

6

Tiek bylų, užbaigtų įsiteisėjusiu teismo
sprendimu ar nutartimi, procesas buvo
atnaujintas (33 proc. mažiau, nei 2019 metais).

60

Tiek nutarčių dėl bylų rūšinio teisingumo klausimų
sprendimo per Lietuvos vyriausiąją administracinę
teismą buvo perduota Specialiajai teisėjų
kolegijai bylos rūšinio teisingumo bendrosios
kompetencijos ar administraciniam teismui
klausimams spręsti (31 ginčas (53 proc.) pripažintas
teisingu bendrosios instancijos teismams).

© 2021 LIETUVOS VYRIAUSIASIS ADMINISTRACINIS TEISMAS

Žygimantų g. 2, LT-01102 Vilnius
Tel. (8 5) 279 1005
info@lvat.lt
www.lvat.lt